Է. ՏԱՐԻ 1795 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՔԱՂՈՑ 4382 — Հ. Տ. 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 25 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԵՒ ԱՅԼ ԻՆՉ ՈՐ ԻՆՉ ՅՂԵԼԻՔ ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره ولك
غزته سی اداره سی

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձեալ ...	160
» » Վեցամսեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Գաւառաց » Տարեկան	200
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներու » Տարեկան	56
» » Վեցամսեայ	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Վերջին օրերս զրոյցներ ելան իբր թէ Պ. Թիռառի նախարարութիւնն հրաժարական պիտի տայ. Արեւելեան հեռագրական Գործակալութիւնն, որ ներկայէն աւելի ապագայի դէպքերով կը զբաղի, շաբաթներով յառաջ կրկին և կրկին ծանոյց թէ ներքին գործոց նախարար Պ. Կոնսթան ինախարարապետութիւն պիտի կոչուի. Այս լուրեր չստուգուեցան. Նախարարութիւնը, Պ. Քառնոյի նախագահութեամբ երկար խորհրդակցութենէ մը ետքն, որոշեց ամբողջովին ներկայանալ Խորհրդարանին, որոյ նստաշրջանը բացուեցաւ. Անհամբերներ կան որք յիշխանութիւն անցնելու կ'աճապարեն. Անոնց համար ամեն պատրուակներ լաւ են նախարարական փոփոխման համար. Բայց Հանրապետականաց լրջախոհ մասը կ'առարկէ թէ երկիրն ազդուապէս փափաք յայտնած է նախարարական տեւականութիւն տեսնելու. որովհետեւ փորձութեանց յաճախակի փոփոխմունք մեծ վնաս կուտան հանրային վստահութեան, և արգելք կը լինին գործոց օրինաւոր ընթացքին. Այս նկատմունք ցայսվայր ի գլուխ գործոց պահած են Պ. Թիռառի փարչութիւնն, որ իրաւունք ալ ունէր՝ հակահանրապետական պայքարին բովանդակ սասանութեան կործք տալէն ետքը՝ վայելելու հանրապետական յաղթութեան պտուղներն, որուն իւր ճարտար և կորովաֆից ատորինութիւնք ո՛չ նուազ նպաստեցին ապաքէն.

Ֆրանսական Երեսփոխանութեան մէջ անհամբերութիւն մը կ'երեւի արտաքին գործոց զբաղելու. Եւրոպիոյ Խորհրդարանաց մէջ, ֆրանսական Խորհրդարանն ամենէն քիչ կը զբաղի արտաքին քաղաքականութեամբ. 1870-71ի պատերազմէն ի վեր այսպէս է. Ֆրանսացիք կը զգան թէ իրենց մեծ պարտութեամբ կորուսած են Եւրոպիոյ մէջ քաղաքական առաւելակշռութիւնը. թէ իրենց համար իմաստութեան գործ է լռութեան մէջ ամփոփել և վերակազմել իրենց նիւթական ու բարոյական ոյժերն, և հետեւապէս որչափ քիչ խօսին արտաքին գործոց վրայ՝ այնչափ աւելի վայելուչ է. Արտաքին քաղաքականութեան մէջ Ֆրանսայի մեծագոյն բաղձանքն Ալզաս-Լոռէնի վերագրաւումն է. բայց եթէ Խորհրդարանի բեմէն գայս յայտարարէին՝ պատերազմ գրգռելու երեւոյթ կրնան ունենալ, և Պիզմարք Իշխան կրնայ փորձուիլ նոր հարուած մը տալ Ֆրանսայի, պատրուակելով թէ Ֆրանսա չի յարգեր Ֆրանքֆորթի դաշնագիրը. Դժբախտութիւն մ'է որ ֆրանքեւգերմանական նոր պատերազմ մը գրեթէ անխուսափելի կ'երեւի. բայց Ֆրանսա գոնէ Գերմանիոյ չափ շահ ունի հոգ տանելու որ այնպիսի դեպքաց ճիգ մ'բրած ատեն Եւրոպիոյ հանրային կարծիքն իւր կողմն ունենայ, և չամբաստանուի իբրեւ փայրապար եւրոպեան խաղաղութիւնը վրդովող.

Այս մտածմամբք ֆրանսացի Երեսփոխանք, ուրիշ խնդրոց մէջ ո'րչափ եւս անզգոյշ, արտաքին խնդրոց մասին զգուշաւոր են յոյժ. Նախարարները չեն նեղեր հարցապնդմամբք, և նախարարք խիստ քիչ անգամ կը պարտաւորին հակիրճ տեղեկութիւն մը հաղորդել աւելի խնդրոյ մը վրայ.

Բայց հիմա Ֆրանսա անհամեմատ զօրացած է, և իւր զօրութեան գիտակցութիւնն ունի. Արուեստահանդէսն ազգաց մէջ Ֆրանսայի բարի համբաւը վերականգնած է, և թէպէտ խաղաղասէր լինելէ չէ դադրած, բայց Ֆրանսա կը զգայ թէ քիչ մը պատշաճ կարող է առնուլ, և արտաքին գործոց մէջ դեր մ'ունենալ. Երկրորդ կայսրութեան քաղաքականութիւնն Անգլիոյ բարեկամութեան վրայ հիմնեալ էր. Երրորդ Հանրապետութեան քաղաքականութիւնն ալ Ռուսիոյ բարեկամութեան վրայ հիմնեալ է. Նորակազմ Երեսփոխանութեան շատ մը անդամք կը խորհին թէ Ֆրանսա կարող է արտաքին գործոց մէջ իւր անկախ քաղաքականութիւնն ունենալ, որ Խորհրդարանին մէջ ազատօրէն կարենայ վիճաբանուիլ, որպէս կը լինի Պերմանիոյ Իշխանի երկրին մէջ իսկ, երկ շաս Ռայխսթակին մէջ. Հաւանօրէն հարցապնդումներ պիտի ուղղուին Պ. Թիռառի Նախարարութեան՝ Եգիպտոսի խնդրոյն վրայ, և ամերիկեան Ջուրց մէջ ձկնորսութեան վրայ, երկու խնդիրք որք Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ քաղ գայթակղութեան եղած են. Հարցապնդումներ պիտի լինին նաև Ֆրանսայի և Թուրքիոյ առեւտրական դաշնագրոյն վրայ, որոյ պայմանաժամն ի մօտոյ կ'աւարտի, և այս առթիւ կ'երեւի թէ նախարարութիւնը մաքսային խնդրոց վրայ իւր ընդհանուր հայեացքը պարզելու պիտի հարկադրի. Ուրիշ խնդրոյ մը վրայ եւս հարցապնդում կը պատրաստուէր, բայց «խնդիրն» այնչափ ոչինչ բան է, որ կ'երեւի թէ հեղինակները պիտի ամչնան Խորհրդարանի բեմն հանել զայն. Երկրորդ կարգի գերման լրագիր մը զրոյց յիշած էր թէ Պ. Քառնօ փափաքող է Վիլհելմ Կայսեր հետ տեսակցութիւն մ'ունենալու. Պալանժէական լրագիրք որք ո՛և է առիթ կը փնտռեն օրուան նախարարութիւնն անուանարկելու և այնպէս ցոյց տալու ֆրանսացի ժողովրդեան իբր թէ ֆրանսական հայրենասիրութեան մենաշնորհն ունին իրենք, գերման լրագրին զրոյցէն առիթ առնլով հարուածեցին թէ՛ Հանրապետութեան Նախագահն և թէ կառավարութիւնը, թէեւ նոյն լրագրոյ հատուածը Փարիզի մէջ կարդացուելուն պէս կէս-պաշտօնական հերքում հրատարակուած էր հանրապետական գլխաւոր լրագրաց մէջ. Ենթադրել թէ ո՛և է գերմանական լրագրի մէջ հրատարակուած մէկն մի անտեղի զրոյցի համար Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահն ու Նախարարութիւնը պատասխանատու բռնուին՝ ի՛նչ ծանծաղամտութիւն. Բայց Ֆրանսացիք որք ծաղու առարկայ լինելէ կը վախնան այնչափ՝ չեն կարող ըմբռնել թէ երբեմն կուսակցական կիրքերն ո՛ր աստիճան ծաղրելի կ'ընեն զիրենք.

ՏՈՊՐՈՒՃԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՄԱՐԴԸ

Ֆէն-ը տարօրինակ մարդու մը պատմութիւնը կ'ընէ, որ Տօպրուճայի բնակչաց սիրտը կը յուզէ ժամանակէ մ'ի վեր. Տօպրուճայի ճախճախուտ վայրաց մէջ, Դանուբի եզերքը կը շրջի Լէչինսքի անուն մարդ մը, որ կ'ըսուի թէ ուսեալ բայց աշխարհէն ձանձրացած ազնուական մ'է, որ ինքզինք աւազակութեան տուած է, բայց այնպիսի աւազակութեան մը զոր ինք երկնային արդարութեան գործիք մը կը նկատէ. Ինք շատ խեղճ կ'ապրի, իւր բռնած ձուկերով. Բայց գիշերն յանկարծ կը տնկուի երկրին հարուստ ագարակատերաց քով, յոտից ի գլուխ զինեալ, և դաշոյնն անոնց կոկորդին դնելով, կը հրամայէ որ յանձնեն իրենց բոլոր դրամը. Կալուածատերաց եթէ ամենափոքր շարժում ընեն կամ օգնութիւն աղաղակեն, Լէչինսքի կովու պէս կը մորթէ զանոնք. Դրամն առնլով կ'անհետանայ, և հետեւեալ գիշերները կը շրջի երկրին աղքատաց տուներն, ամբողջովին անոնց բաշխելով հարուստներէն կողոպտած դրամն, և ոչինչ վերապահելով իւր անձնական վայելման. Լէչինսքի նոյնչափ ահռելի է հարուստներուն որչափ սիրելի է աղքատներուն ի Տօպրուճա.

Անգամ մը ոստիկանաց ձեռքն ինկաւ, որք Թուլչայի բանտը տարին զինք. Դատաւորաց առջեւ հանեցին զինք, բայց չուզեց հարցաքննութիւն կրել. «Ինչո՞ւ հարցաքննեմ, քանի որ գիտեմ թէ Եղեռնադատ Ատեան չպիտի ներկայանամ.

—Ինչպէ՞ս, ուստի՞ գիտէք.

=«Եղեռնադատ Ատեան երկուշաբթի կը դատէր. բայց ես կիւրակի գիշեր ժամ 6ին պիտի փախիմ բանտէն».

Դատաւորք կարծեցին թէ խենթ մ'է, բայց և այնպէս զգուշութիւն հրամայեցին. Նոյն գիշերը բանտը սովորականէն աւելի պահապաններով պաշարեցաւ. Ի վերայ այսր ամենայնի, Լէչինսքի փախաւ, գրեթէ ճիշդ նոյն ժամուն. զի բանտին մէջ իսկ իրեն համակրողներ ու ձեռնակիցներ գտած էր, ինչպէս գուշակած էր ձերբակալման պահուն.

Անկէ ի վեր ոստիկանք չեն կրցած կամ չեն ուզած ձերբակալել զինք. Լէչինսքի կը շարունակէ հարուստ կալուածատէրներն ու վաճառականները կողոպտել «ի սէր արդարութեան», և իւր կողոպուտով կը բարերարէ աղքատաց, բան մը վար չդնելով իրեն համար.

Ռումանիոյ մէջ մահու պատիժ ջնջուած լինելով, կառավարութիւնն ո՛չ այնչափ ձերբակալել որչափ զարնել տալ կ'ուզէ այս աւազակ. Մաքսապահներուն հրաման տրուած է զԼէչինսքի տեսնելնուն պէս հրացանի բռնել. Բայց վերջերս Տօպրուճայի կառավարիչ Մուրուզի իշխան գունդ մը զօրք առած անոր վրայ գնաց. Դիբայն Լէչինսքիի սովորաբար ապաստանած եղեգնուտոյ ճախճախուտներուն մէջ հաչակաւոր աւազակին պէս մէկը տեսնել կարծեցին զօրքերն, և ամէնքը մէկէն հրակ բացին. Բայց զարնուողն ուրիշ երկու ձկնորսներ էին. Լէչինսքի ազատ կը մնայ, և կը գործէ տակաւին.

ԱՒԿՈՒՍԹԱ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻ

Աւկուսթա կայսրուհւոյն կտակը սա է.—Իւր Պերլինի պալատն և Պապելսպէրկի դղեակը կը կտակէ Վիլհելմ կայսեր, և իւր բովանդակ հարստութիւնն, հինգ միլիոն ֆր., կը թողու իւր դստեր, Պատէնի մեծ-դքսուհւոյն. Իսկ իւր հարսին՝ Ֆրետերիկ կայսրուհւոյն և նորա զաւակաց ո՛չ միայն բան չի թողուր այլ և անոնց անուններն անգամ չի յիշեր իւր կտակին մէջ.

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱԳԱՒՈՐՆ

Սպասելով իւր մեծագործութեանց՝ երբ չափահաս լինի, Սպանիոյ քառամեայ մանուկ թագաւորն արդէն մեծապէս կը զբաղեցնէ քաղաքակիրթ աշխարհն՝ իւր հիւանդութեամբ. Եթէ կատարեալ ապաքինութիւն գտնէ, ի՛նչ մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ իւր մօր, որոյ հոգսումեծն, անընդհատ խնամքներն և ո՛չ նուազ անընդհատ արտասուքն աշխարհ կը նկարագրին եւրոպեան հեռագիրք ու լրագիրք. Խեղճ Քրիստինէ թագուհին գիշեր ու ցերեկ չի հեռանար զաւկին քովէն. Բժիշկներէն և բոլոր հիւանդապահներէն աւելի խնամով կը հսկէ. Մանուկին վրայ երեւցած ամենադոյն փոփոխմունք անմիջապէս կը գրաւեն մօր ուշադրութիւնն, որ մերթ կ'արտասուէ՝ տրտմութեան արտասուօք երբ երեւոյթք աննպաստ են, ուրախութեան արտասուօք՝ երբ մանուկն աղէկի կը դառնայ. Եթէ հիւանդը բան չուտեր, մայր-թագուհին աւելի եւս զուրկ է ախորժակէ. քիչ մը ----- և մի ջուր իւր բոլոր սնունդը կը կազմեն. Բժշկական օգնութենէն ո՛չ նուազ իւր յոյսը դրած է Աստուծոյ օգնութեան վրայ. Ընտանեաց բոլոր անդամները կը ղրկէ պալատան մատուռը՝ մանուկ թագաւորին համար աղօթելու և մատուցուած պատարագին ներկայ գտնուելու, և ինք միայնակ ի ծունր իջած մանկան քով կ'աղօթէ. Անցեալ օրեր մահն ա՛յնչափ մօտալուտ կ'երեւէր որ սգոյ վարագոյր մը արդէն տարածուած էր Արքունեաց վրայ և բոլոր Մատրիտի վրայ. Խուռն բազմութիւն հաւաքուած է միշտ պալատան առջեւ, նոյն իսկ պալատան բակին մէջ. ո՛չ ոք հոգ կ'ընէ ցուրտին և ինֆլուենցային, որ սաստկապէս կը ճարակի Մատրիտի մէջ և բոլոր երկրին մէջ. Բայց ինֆլուենցայէն մեծ, շատ աւելի մեծ հոգ մ'ունի Սպանիա.

ՌՈՒՍԻԱ Ի ԱՍԻԱ

Ռուս կառավարութիւնն որոշեց ստանձնել հրամատարութիւնն Պուխարայի բանակին, որ 60.000 բնիկ զօրքերէ բաղկացեալ է. Քանի տարիէ հետէ Պուխարայի Էմիրը թոյլ կուտար որ իւր բանակ ռուսական մէթոտով կրթուի և հրամանները ռուս լեզուաւ տրուին. Ռուս կառավարութիւնն այժմ որոշեց «հրահանգիչ սպայներ» փոխ տալ Պուխարայի Էմիրին, որք բանակին բոլոր հրամատարութիւններն պիտի ստանձնեն, որով Պուխարայի բանակը Կեդր. Ասիոյ մէջ ռուսական բանակ մը պիտի դառնայ պարզապէս.

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Ռուս կառավարութիւնը կարեւոր կը դատէ Լեհաստանի մէջ երկաթուղեաց հաղորդակցութիւնները բազմապատկել, ո՛չ այնչափ առեւտրական որչափ ռազմագիտական տեսակէտով, եւ պէտք եղած միջոցներ ձեռք առնուած են Լեհաստանի ամեն երկաթուղեաց գիծերը կրկնապատկելու, այսինքն իւրաքանչիւր գծի երկայնութեամբ նոր գիծ մը շինելու, որ պատերազմի ժամանակ զինուորական փոխադրութեանց մեծ դիւրութիւն պիտի ընծայէ.

ՀԱՄԱՍԼԱՒՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

Ռուսիոյ համասլաւեան կուսակցութեան չորս պետերը, Պ. Պ. Լամանսքի, Մաժքով, Միրոսնէվ և Փիփին, ձեռնարկած են «սլաւեան ցեղագրական օրաթերթ մը» հրատարակել Ժիվայա Սթարինա անուամբ. Այս թերթին նպատակը պիտի լինի հաւաքային Սլաւներուն մէջ համասլաւեան գաղափարներն արծարծել, և Պալքանեան երկրաց և Ռուսիոյ միջեւ կապ մը լինել.

Ի ՊԱՏԻՒ ԺԱՆՆ Տ'ԱՐՔԻ

Օրլէանի գիւղացնուհւոյն՝ Ժանն տ'Արքի պատմութիւնն առասպելախառն բան մը կը համարուէր, և երկնային ներշնչման ու գերբնական հրաշքի զօրութեամբ կատարուած քաջագործութեան մը պատմութեան չէր կարծուեր որ հաւատ ընծայուէր ժամանակիս այս վերջին տասնամեակին մէջ. Բայց ո՛չ. Հայրենասիրութիւնն ի Ֆրանսա աւելի եւս զօրաւոր է քան սկեպտութիւնը, քան անհաւատութիւնն. Այս պատճառաւ է ահա որ Ժանն տ'Արքի պատմութիւնը փոխանակ իւր յարգը կորուսանելու, աւելի յարգ կը գտնէ քանի ժամանակ անցնի, և իւր ազգային վերածնութեան պէտքն զգացող Ֆրանսա իւր նոր սերնդեան ռամկավարութեան սերունդին մէջ հայրենասիրական հուրն արծարծելու համար Ժանն տ'Արքի պատմութիւնն հզօր միջոց մը կը նկատէ. Հեղինակութիւնք հեղինակութեանց կը յաջորդեն Օրլէանի Օրիորդին վրայ, և այս օրերս Փարիզի առաջնակարգ թատրոնաց մէջ Ժանն տ'Արքի ողբերգութեան ներկայացումն, յորում Տիկին Սառա Պէրնառ Ժանն տ'Արքի դերը կատարեց, այնպէս ցնցեց սիրտերն և այնքան մեծ յաջողութիւն գտաւ, որ Վերտէօնի եպիսկոպոսին նախաձեռնութեամբ հանգանակութիւն բացուեցաւ՝ մատուռ մը և Ժանն տ'Արքի հսկայական արձանը կանգնելու այն լերան վրայ ուր գիւղացնուհին ասպետուհւոյ աստիճանն առաւ երբեմն.

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Պերլինի Փ... Ն... լրագիրն առանց հերքելու կը յիշէ զրոյց մը որուն համեմատ Վիլհելմ Բ. առաջիկայ մայիս կամ յունիս ամսոյ մէջ Ֆրանսա պիտի երթայ եղեր առողջական պատճառներով, որովհետեւ բժիշկներն իրեն խորհուրդ տուեր են քանի մը շաբաթ անցունել Լէքս-լէ-Պէն, կամ Փիրէնեան ջերմուկները.

Անհաւատալի կ'երեւի մեզ այս լուր, զի Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ կեցող անհաշտ զգացմունք թոյլ չեն տար այսպիսի այցելութեանց. Սպանիոյ հանգուցեալ թագաւորը Վիլհելմ Ա. Կայսեր հետ տեսակցութենէն վերադարձին երբ Փարիզէ կ'անցնէր՝ Փարիզի ժողովրդեան մէկ մասը նախատական աղաղակներով ընդունեց զնա, իբրեւ Պրուսիոյ յարեալ. Ֆրետերիկ Կայսր հիւանդութեան միջոցին բժիշկներն օգտակար դատեցին ի Ֆրանսա Բոժըրէի բնակութիւնը, և թէպէտ Ֆրետերիկ Կայսր իւր հօրմէն և իւր զաւկէն նուազ ֆրանսատեաց էր և խաղաղասէր վեհապետի համբաւ կը վայելէր իրաւամբ, բայց չհամարձակեցաւ Ֆրանսա երթալ. Ֆրանսայի զինեալներն անգամ տաղ իւր որդին, որ հակաֆրանսական զգացմունք հրաչակեալ են, պիտի ունենա՞յ այդ համարձակութիւն.—Անհաւանական կ'երեւի մեզ.

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՅՈՒԶՔԵՐ

Զանզիպարի ջուրց մէջ պաշտօնավարող Թրիմընթըլ անգլ. ծովակալն, իւր հրամանաց ներքեւ գտնուող ինն մարտանաւերով դէպ ի հարաւ ուղեւորեցաւ յանկարծ, ի հարաւ-արեւելեան Ափրիկէ Փորթուկեզներու դէմ անգլիական շահերը պաշտպանելու. Բայց Լիսպոնի կառավարութեան ցոյց տուած զիջողութեան վրայ, կ'երեւի թէ խնդիրն առանց պատերազմի պիտի կարգադրի.

—(50)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԵՌԹՈՒԻՏ

Լա Հէյոն գէշ համբաւ չունէր Սէրասոնի մէջ և շրջակայքը. Իր երիտասարդական յիմարութիւններէն ի վեր, յանդիմանելի արարք մը չէր ունեցած. Եւ եթէ այդ յիմարութիւնք մեծապէս արատած էին իր մանկամարդ աղջկան համբաւը, գէթ իր պարկեշտութիւնն անաղարտ կը մնար.

Միջօրէէն յետոյ, Վիրժինի պէտք ունեցաւ Սէրասոն երթալու. Իր երթեւեկութեանց համար էշ մը և սայլ մը ունէր. Իր բացակայութիւնք սովորաբար երեք կամ չորս ժամ կը տեւէին.

Իր մեկնումն իմացուց Լա Հէյոնին.

—Տանը ուշադրութիւն ըրէ՛, ըսաւ. Բոլոր դուռները գոցած եմ, բաց ի խոհանոցէն. Եթէ մուրացիկներ գան, հաց և քանի մը դրամ տուր. Սուտիները կը գտնես պնակի մը մէջ, սախտակին վրայ, ճաշասենեակին ետին.

Լա Հէյոն տեսակ մը մրմռալով պատասխանեց.

Առանձի՜ն. Առանձին պիտի գտնուէր այդ դրամին քով.

Վիրժինի մեկնեցաւ. Էշը կը խթանար, առանց աճապարելու, այն ծառուղւոյն մէջ որ Թէյնի տունէն դէպի ճամբան կը տանէր.

Լա Հէյոն կը դիտէր սպասուհւոյն հեռանալը. Շատ չանցած փոքրիկ կառքը ծառուղւոյն ծայրն հասաւ և անհետացաւ դէպի անտառին կողմը. Այժմ Սէրասոնի ճամբան բռնած էր.

—Կ'ուզէի նորէն տեսնել, ըսաւ գեղջկուհին.

Այս անգամ, այլ եւս պատրուակի պէտք չունէր. Պարտէզ վերադարձաւ, աչքերը պատուհանին դէմ դրաւ ու դիտեց. բայց ի՞նչ կրնար տեսնել.

Դրապարանը գոցուած էր.

Սենեակը կարգի դրուած էր.

—Մտածել թէ այս դարանն է...

Սակայն շատ ամուր երեւոյթ մը չունի.

Պատուհանն հրեց. Փեղկերն ընդդիմացան. Ամուր գոցուած էին. Լա Հէյոն խոհանոց վերադարձաւ. Այն դուռն որ խոհանոցէն սպասաւորաց յարկը կ'առաջնորդէր և անոր սենեակներուն ու միւս խուցերը, գոցուած էր նմանապէս.

Վիրժինի կասկած չունէր, այսու համբերժ խոհեմ էր.

Լա Հէյոն շրջանն ըրաւ, կարծելով թէ պիտի կրնայ փանդակորմէն անցնիլ, բայց փանդակն ալ գոց էր.

Ի՞նչ ընէր. Ի՞նչ էր իր նպատակը.

Ինքն ալ չէր գիտեր. Անդիմադրելի ձգտում մը կը մղէր զինքը մտնելու այդ դրասենեակին որուն կողպէքին մէջ այդպիսի հարստութիւն մը պահուած կար.

Այնպէս կուզար իրեն թէ հաճոյք պիտի զգար անոր ձեռք դպցնելով, զայն շօշափելով, անոր մօտ գտնուելով.

Եւ կը զրկուէր այդ հաճոյքէն.

Ուստի իր գործին վերադարձաւ, բայց այլ եւս սիրտը տաք չէր աշխատութեան վրայ. Ըրածը թողածը չէր գիտեր.

Իրիկուն, Վիրժինիի հետ ընթրելէ յետոյ, երբ Շանդէկրէլ դարձաւ, նորէն խօսք բացաւ ամուսնոյն.

—Գիտե՞ս. Ես ալ տեսայ.

—Ի՞նչ բան, հարցուց Միւ-ա-Մօռ զարմացմամբ, փանդի արդէն մոռցած էր.

—Ոսկին.

Մարդը սարսուռ մը ունեցաւ.

—Ինչպէ՞ս ըրիր.

Կինը պատմեց. Ըսաւ թէ յետոյ փորձած էր խուցէն ներս մտնել. Ցայնժամ, գիւղացին՝ կատաղաբար կնոջը թեւէն բռնելով, իր բոլոր զօրութեամբը սեղմեց զայն.

—Ի՞նչ է միտքդ, կնի՛կ.

—Ոչինչ. պարզապէս կը զուարճանայի...

—Իրա՞ւ ես.

—Ի՛նչ, կը կարծես թէ այդ ծերունին սատկը յափշտակելու փափա՞ք ունիմ.

—Դէմքիդ նայելով, չեմ կրնար հակառակը զրուցել.

Ուսերը բարձրացուց եւ լռեց. Կնոջը թեւը թողած էր.

Գիշերը տխուր եւ լռիկ անցուցին. Միակ աղմուկը որ կը լսուէր ջաղացքին անիւն էր որ կը ճռնչէր. Ժամ իննին մօտ, պառկած ժամանակը, Լա Հէյոն մրմռաց.

—Այդչա՜փ ոսկիով քանի՛ տարակ ցորեն կը գնուի.

Միւ-ա-Մօռ չպատասխանեց. Ինք յոռի մտածումներ ունէր. Պատուական մարդուկը կը քնանար.

Այդ օրէն ի վեր, Լա Հէյոնի կեանքին միակ նպատակն եղաւ տեսածը անգամ մըն ալ տեսնել,—այդ հարստութիւնները.

Բայց որով չէր կրնար երթալ առանց պատրուակի մը եւ պատրուակ չէր կրնար գտնել, Թէյնի Տունը երթալու համար սպասեց որ կիրակնամուտ անցնէր.

Ամէն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը, երեք օր կը մնար գիւղին մէջ.

Բայց առիթը չներկայացաւ.

Ի զուր անցաւ ու դարձաւ պատուհանին առջեւէն. Բան մը չտեսաւ. Պահարանը փակ կը մնար. Ոսկին ու պանքատոմսերն անտեսանելի էին.

Քանի կը մտածէր այդ բանին վրայ, արիւնը գլուխը կ'ելլէր.

Եւ միշտ, միեւնոյն խորհրդածութիւնը կ'ունենար.

—Շա՜տ դիւրին է այս գործը.

Երբ Շանդէկրէլ կը դառնար, Միւ-ա-Մօռ կը նշմարէր նորա մտայլ դէմքը, մտահոգութիւնը.

Գեղջկուհին սովորաբար շատ ժրաջան էր իր գործերուն մէջ. Հիմակ, ժամանակէ մը ի վեր, ասդին անդին կը թափառէր, օրն ի բուն մտածելով, գործերն երեսի վրայ թողած, իր հաստատուն գաղափարին բոլորտանուէր անձնատուր, և մերթ ընդ մերթ աչքին ծայրովը Միւ-ա-Մօռի նայելով, որպէս թէ ինքնին հարցնէր.

—Եթէ փափաքներս իրեն հաղորդեմ կ'օգնէ՞ ինծի.

Վերջապէս օր մը ամէն բան խոստովանեցաւ. Կրակին մօտ նստած էին. Գիշերներն սկսած էին ցուրտ և մառախլապատ ըլլալ Պէօվրոնի երկայնութեամբ, և ամենէն սաստիկ եղեամներ առաւօտուն կը ծածկէին արտատակեղաց խոտերն, որք արշալոյսին՝ շաքարի փշրիչ անձուն դաշտերու կերպարանքը կ'առնէին. Այրը կը քաշէր իր ծխամորճը. Կինը կը մտածէր, դիտելով եղեւնիի ոստերուն ճարճատուն բոցերն որք կը լափլիզէին սեւ ու բարձր լայն շմինէն.

—Ինծի նայէ՛, մա՛րդ.

—Ի՞նչ կայ.

—Թերեւս կարելի ըլլայ սատկ փոխ առնուլ իրմէ.

—Ուսկի՞ց.

—Հայր Թուրամժէն. Այնչա՛փ շատ ունի.

—Եւ ի՞նչ ընելու համար.

—Այդ ալ հարցնելու բա՞ն է. Հող կը գնենք. Մաս մաս կը հատուցանենք. Պայմանաժամի մասին այնքան խիստ ըլլալու չէ. ժամանակ կ'ունենանք վճարելու.

—Ջաղացքը կը բաւէ մեզ.

—Մենք շատ աղքատ ենք. Շաբաթը մէկ անգամ խոզի միս ու կաղամբ եւ միացեալ օրերը գետնախնձոր ու լուբիա ուտելու տեղ, երկուշաբթիէն մինչեւ կիրակի միս կուտեմ, եւ միշտ ախորժով.

—Ես ալ այնպէս.

—Ուրեմն ի՞նչ ընենք. Այդ հայր Թուրամժէն այնքա՛ն սատկ ունի.

—Ունեցածն իրն է.

—Գիտեմ, այո՛. Բայց կը կարծես թէ իրեն ձեռ մը կը հանի՞, եթէ փոքր մաս մը առնուն ձեռքէն.

—Բայց մենք պէտք մը չունինք.

—Դուն, թերեւս... բայց ես, կ'զգամ թէ այնքան զօրաւոր չեմ այլ եւս. Ատեն ատեն ցաւեր կ'զգամ մարմնոյս վրայ. Զգուշանալու պէտք ունիմ.

Միւ-ա-Մօռ խեղկատակ ձեւով մը իր կինը դիտեց.

—Հայր Թուրամժէ բան մը չունի մեզ փոխ տալիք և ոչինչ փոխ պիտի տայ. Ասկից զատ, մենք բանի մը պէտք չունինք և կարգելում քեզ իրմէ օգնութիւն խնդրել.

Լա Հէյոն լռեց քանի մը վայրկեան.

—Գիտե՞ս, մա՛րդ. Ես պայմանով եմ թէ ինքը եւ ո՛չ իսկ հաշիւը գիտէ բոլոր այդ ոսկիներուն ու պանքատոմսերուն զորս դրապարանին մէջ կը դիզէ.

—Այդ իր գործն է. Մեզ չվերաբերիր.

(Շարունակելի)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Սոֆիայի կառավարութիւնն որոշեց վաղ ընդ փոյթ կարգադրել տասն ու կէս միլիոն ռուպլիէն Ռուսիոյ պարտքը, զոր Ռուսիոյ կը պարտի առ ու րաստ Պուլկարիոյ մէջ բնակութեան փոխարէն։

Այս որոշման պատճառը սա է թէ ռուս կառավարութիւնը, Պուլկարիայէն այսպիսի առնելիք մ'ունենալուն վրայ պնդելով, կ'առարկէ այժմ թէ Պուլկարիա չէ կարող փոխառութիւններ կնքել և իւր երկաթուղիները գրաւ տալ, զի պուլկար ազգին հանրական հարստութեան վերաբերեալ ամեն առարկայք բնական երաշխաւորութիւն են ռուս կառավարութեան Պուլկարիայէն ունեցած առնելիքին։

Պուլկարիա չուզեր այս բնաւին ներքեւ մնալ, հետեւապէս մասնակի վճարմամբք այն պարտքը բոլորովին քաղնալու համար կարգադրութիւն մը կը խորհի։

Պ. ՆՈՐՏԷՆՇԻԼՏ, Մաքսիմեան Թնդանօթները չինող գործարանին (Լոնտոն) տնօրէնը, մեռնիցաւ, և իւր բոլոր անձնական սատացածքը թողուց աղքատներուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մայր-Դիւան Ազգային Ժողովոյ

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայրը Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօնին շնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնքն պիտի ընդունի Ս. Ծննդեան երկրորդ օրը, կիւրակէ 7 յունուար, ժամ 7ին։

Հետեւաբար կը հրաւիրուին Ազգ. Երեսփոխանք, Վարչութեան անդամք, Տեառնց Խորհուրդք, Թաղ. Խորհուրդք, Կրթական Ընկերութեանց ներկայացուցիչք և այլ պաշտօնական մարմինք՝ նոյն օրն որոշեալ ժամուն ներկայ գտանիլ ի Պատրիարքարան Գում Գափու, առաջնորդութեամբ Մայր-Դիւանի ներկայանալու համար Նորին Ս. Սրբազնութեան։

Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Ներսէս Ս. Վարդապետ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ Պատրիարքարան գնաց և իւր պաշտօնի գլուխն անցաւ։

Սամաթիոյ երեք Թաղից Աղքատախնամ ընկերութիւնը կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ իր շնորհակալիքն յայտնել առ Մեծ. Գէորգ էֆ. Գափամաճեան որ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ 3500 քառ ածուխ, երեք ոչխար եւ 70 քառ հաց նուիրած է ընկերութեան, աղքատ ընտանեաց բաշխուելու համար։

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Ծննդեան այցելութիւններէ ազատ մնալու համար, Թեմակալութեանս միջոցաւ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին մէկ մէկ մէճիտ նուիրած են՝

Տեարք՝

Սահակ	էֆ. Ղազարոսեան
Միհրան	» Յովակիմեան
Յովակիմ	» »
Բարսեղ	» Ս. Մանուկեան
Տիգրան	» »
Մկրտիչ	» »
Խաչիկ	» Կամսարական
Յակոբ	» Պէնկեան
Գառնիկ	» Սարգսօֆ
Գառնիկ	» Ֆնտըքլեան
Գաբրիէլ	» Էլիկիւզէլեան
Յաբեթիկ	» Նէվրուզ
Բարսեղ	» Ղազարոսեան
Գէորգ	» Թօփալեան
Տօքթօր Ս.	» Յակոբեան
Տիրան	» Յակոբեան
Յովհաննէս	» Եսայեան
Յովակիմ	» Բալէմբեարեան
Անտոն	» Ագասեան
Աւետիս	» Եօրտամեան
Պետրոս	» Պէյլէրեան
Վսեմ. Մաթէոս	» Ինճեան
» Արիկ	» Ինճեան
Յարութիւն	» Դընաճեան
Յարութիւն	» Գամպէր
Գօզոս	» Յ. Աստարճեան
Սմբատ	» Յ. Աստարճեան
Վսեմ. Գաբրիէլ	» Նորատունկեան
Միհրան	» Զօպանեան
Շնորհք	» Նագաշեան
Յակոբ	» Սէլվաճեան
Եզեկիէլ	» Ն. Մոսդիճեան
Արմենակ	» Մանուկեան
Սարգիս	» Թաշճեան
Աճարան	» Մանուկեան
Թադէոս	» Բասմաճեան
Կարապետ	» Մալխասեան
Նշան	» Փօլաճեան ([illegible])
Գառնիկ	» Աստուածատուր
Սամսոն	» Բալեան
Յակոբ	» Լոսեան
Ալեքսան	» Խորասանճեան
Նշան	» Դարագաշ (Բէյ)
Միհրան	» Ն. Շիրինեան
Վսեմ. Տիգրան	» [illegible]
Յակոբ	» Ս. Պօղոսեան եղբարք
Տիգրան	» Կիւմիւշկէրտան

ԱԶԳ

Ազգային Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնն հարկ կը համարի յիշեցնել յարգոյ ուսուցչական մարմնոյն և պատուարժան ծնողաց թէ, ինչպէս որ նախապէս ծանուցուած էր, վարժարանին դասախօսութիւնք պիտի սկսին վերստին յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտէն, 8 յուն. 1890։

Գառըգիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանը պիտի բացուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր։

Հանգուցեալ Արամ էֆ. Գափաֆեանի դիազննութիւնը կատարող բժշկաց տեղեկագիրը մատուցուած է առ որ անկ է։ Այդ տեղեկագիր, զոր ստորագրած են վեց բժիշկներ, կ'եզրակացունէ թէ մահուան անմիջական պատճառն եղած է թոքային կաթուած (apoplexie pulmonaire)։ Դիազննութիւնը կատարող բժիշկներն են՝ Վսեմ. Տատեան Մահմուտ փաշայի կողմէ՝ Տօքթ. Եազըճեան և Գասպար Օղլու, Գափաֆեան ընտանեաց կողմէ՝ Տօքթ. Ինգլիզեան, Նուրեան և Սարէլ, և Բժշկական ոստիկանութեան բժիշկը Տօքթ. Լուիճի պէյ։

«ԱՐԵՒԵԼՔ» չ'պիտի հրատարակուի վաղը Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ

Ատանայի կուսակալ անուանուեցաւ Շաքիր փաշա, կառավարիչ Սարուխանի (Այտըն)։

Բաղէշի ձապաղջուր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հիւսէյին Րիւշտի էֆէնտի, գեր-տնօրէն Թղթակցութեանց դիւանին գաղթականաց ընդհանուր վարչութեան։

Բաղէշի նախնական դատարանին երկրորդ նախագահ անուանուեցաւ Ճէմիլ էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական նոյն դատարանին։

Բաղէշի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Լաթիֆ էֆէնտի, շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին։

Վանայ Կավաշ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Բաղրոյ պէյ, գայմագամ Պէյթ-իւլ-Շէպապի եւ նոյն յաջորդեց Շամիրէի հրաժարեալ գայմագամ Մէհմէտ Նէճիպ էֆէնտի։

Պաղտատի Տիվանիէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Եաղուպ էֆէնտի, գայմագամ Նէճէֆի։

Նոյն նահանգին Նէճէֆ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պէքիր էֆէնտի, գայմագամ Սէմավէի։

Նոյն նահանգին Սէմավէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Խալիլ էֆէնտի, գայմագամ Տիվանիէի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան արուեցաւ զինուորական գնդապետ Զիհնի պէյի, որ Կրետէ ղրկուած էր տեղւոյն ժանտարմներու գունդը կազմելու համար։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տիարպէքիրի հեծեալ զօրաց գնդապետ Մէհմէտ Ալի պէյի։

ԱԽԱԳԱՆԻՆ՝ ՀԻՒԱՆԴ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ դարձեալ Բ. Դուռ չգնաց իւր հիւանդութեան պատճառաւ։ Վեհ. Սուլթանը թիկնապահներ և արքունեաց բժիշկներէն Խալիլ փաշան ղրկած է Մեծ-Եպարքոսի ապարանքը, Ն. Բարձրութեան առողջական վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնելու։ Սպարապետ Բարձր. Ալի Սայիպ փաշա և Եւկաֆի նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա եւս կը տառապին ինֆլուէնցայէ։

Վեհ. Սուլթանն խնամելով Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի հիւանդութիւնը, պալատական պաշտօնեայ մը ղրկած է Ն. Վսեմութեան ապարանքը, ողջութիւնը հարցնելու համար։

Միւնիր փաշա բոլորովին ապաքինելու մօտ է և կը յուսացուի որ մէկ քանի օրէն կարենայ իւր պաշտօնի գլուխն անցնիլ։

Կայս. Թիկնապահ Սպրէբեր փաշա մի քանի օրէ ի վեր հիւանդ է և կը դարմանուի գերմանական հիւանդանոցին մէջ։

ԿՐԵՏԷ

Կրետէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Շաքիր փաշա պաշտօնապէս ծանուցած է կայս. Ֆերմանի այն մասն որ ընդհանուր ներումն կը շնորհէ քաղաքային յանցաւորաց։ Այս առթիւ կղզւոյն պաշտօնական լրագրոյն մէջ հրատարակել ցանկի մը համաձայն 41 անձինք արժանացած չեն ընդհանուր ներման և դատապարտուած են զինուորական ատեանին կողմէ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ամերիկեան դեսպան Պ. Սոլոմոն Հիրշ և Ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Էմպէռ երէկ Բ. Դուռ գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄՆՏՈՒԿ

[illegible] կ'իմանանք թէ Մեծ. Պետրոս էֆէնտի Փափազեան՝ Առեւտրական նախարարութեան որոշմամբ վերահաստատուած է Պոլսոյ Ապահովութեան Մնտուկի գեր-գանձապետի պաշտօնին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Պետրոս էֆէնտի՝ Վերաքննիչ ատեանի վճռով բոլորովին անմեղ հռչակուած էր ծանուցեալ դատին մէջ որուն մանրամասնութիւններն հրատարակած ենք արդէն։ Այսպիսի հաւատարիմ և պատուաւոր պաշտօնէի մը դէմ եղած զրպարտութեանց անհիմն լինելն որքան ուրախալի պարագայ մըն է, նոյնքան և արժան է այս առթիւ գովեստիւ յիշատակել Առեւտրական նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի այս խնդրոյն մէջ ցոյց տուած անկողմնակալ և արդարակորով ընթացքն, ճշմարտութիւնն երեւան հանելու համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԱՑ ՀԱԳՈՒՍՏԸ

Կայս. կառավարութիւնը փափաքելով օսմանեան զօրաց հագուստներն աւելի կանոնաւոր և բարեձեւ վիճակի մը վերածել, Գերմանիայէ բերել տրուած է մէկ քանի ձեւք գունաւոր հագուստներ։

Նախընթաց օր Սպարապետի Դրան մէջ այս հագուստներ տարբեր հասակ ունեցող երեք զինուորներու հագցուցան և երէկ ալ այդ հագուստներու նմոյշները կայս. պալատ ղրկուեցան։

Այս հագուստներու իւրաքանչիւրն ունի իւր գոյնին համապատասխանող մոյկ, ջրաման և փամփուշտ դնելու տեղեր։

Կըսուի թէ մօտաւոր եղանակին մէջ օսմանեան բոլոր զինուորք այսպիսի հագուստներ պիտի կրեն։

ՄԱՀ Պ. ՄԻՍԱՅԻԼԻՏԷՍԻ

Յունարէն Անատօլի լրագրոյ արտօնատէր և խմբագրապետ Պ. Էվանկէլինոս Միսայիլիտէս մեռաւ երէկ ի ծեր հասակի։ Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր ժամ 6ին ի Ֆէներ։ Հանգուցեալը Կ. Պոլսոյ հրապարակագրաց երիցագոյն անդամներէն էր և յիսուն տարիէ հետէ կը հրատարակէր նախ Զմիւռնիոյ մէջ և ապա ի Կ. Պոլիս, յունատառ և թրքաբարբառ Անատօլի լրագիրն։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հանրային պարտուց վարչութեան անցեալ դեկտեմբեր ամսոյ հասոյթն եղած է 267,451 ոսկի, որոյ 6461 ոսկին՝ վեց անուղղակի տուրքերէ, 187,500 ոսկին՝ Րէժիի վարչութենէն, 2672 ոսկին՝ տասանորդի տուրքէ և 12,668 ոսկին՝ Արեւելեան Ռումէլիի տուրքէ։

Այս տարուան դեկտեմբեր ամսոյ հասոյթը բաղդատելով նախորդ տարւոյ նոյն ամսոյ հասոյթին հետ, որ էր 272,578 ոսկի, այս տարի 5127 ոսկւոյ հասոյթի նուազութիւն մը կը նշմարուի։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական Թղթատարութեան նախորդ տնօրէն Պ. Լագօմպ որ վերջերս հրաժարեցուցուած էր իւր պաշտօնէն, երէկ առաւօտ անձնասպան եղաւ Մէսաժըրիի [illegible] շոգենաւուն մէջ, րէվոլվէրի հարուած մը պարպելով գլխուն։ Պ. Լագօմպ երկու ամսէ ի վեր անհանգստութիւն ունէր և կը դարմանուէր ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ։ Ֆրանսա վերադառնալու համար չորեքշաբթի օրը յիշեալ շոգենաւը նստած էր որ կը մեկնէր երէկ իրիկուն։ Իւր գործերուն մէջ խնամով քննած էին որ զէնք չը գտնուի, սակայն կ'երեւի թէ Պ. Լագօմպ միջոց գտած էր հագուստին տակ րէվոլվէր մը պահելու, որուն միջոցաւ ինքզինքը զարկաւ։ Պ. Լագօմպ տարիքոտ անձ մըն էր և այս պատճառաւ ֆրանսական կառավարութիւնը հանգստեան կոչած էր զնա Պատուոյ Լէգէոնի խաչը նուիրելով նմա, ի վարձատրութիւն անոր երկարամեայ ծառայութեանց։ Մարմինը շոգենաւէն հանուելով, ֆրանսական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բարձրագոյն վարժարանաց տնօրէն Ազիզ պէյ, որ Իրաւագիտական վարժարանի տնօրէնի հրաժարումէն ի վեր, առժամապէս կը վարէ նոյն վարժարանի տնօրէնութեան պաշտօնը, վերջնապէս հաստատուած է այդ պաշտօնին մէջ։

Հաքիքաթ այս առթիւ դիտողութիւններ կընէ այդ վարժարանի դասախօսութեանց անկանոն վիճակին վրայ եւ յայս կը յայտնէ թէ Ազիզ պէյ ի գործ պիտի դնէ հարկ եղած բարենորոգումները։ Թուրք թերթը կ'առաջարկէ ուսուցիչներու մասնաժողովի մը միջոցաւ կանոնաւորել ուսմանց ծրագիրն, ջնջել մէկ քանի աւելորդ դասեր և հաստատել նոր և կարեւոր դասեր։ Հաքիքաթ աւելորդ դասերու առթիւ իբրեւ օրինակ առաջ կը բերէ ընդհանուր պատմութեան դասն և անոր տեղ կ'առաջարկէ աւանդել օսմանեան իրաւագիտութեան պատմութիւնը։

ՈՃԻՐՔ

Նախընթաց գիշեր իմաց կը տրուէր Բերայի ոստիկանատան՝ թէ Ջիհանկիրայ վաշտի հարիւրապետ Ճէմիլ պէյ սաստիկ արբեցած՝ Պալըք-Բազարի փառահամբաւ տանց միոյն մէջ աղջիկներ կը ծեծէր ու կարասիները կը կոտրտէր։ Անմիջապէս Հիւսէյին էֆ. և Նուսուհի էֆ. անուն երկու ոստիկանք յիշեալ տունը ղրկուեցան. սակայն Ճէմիլ պէյ դուրս ելած էր անկից և իւր չահատակութիւններն ի գործ կը դնէր մօտակայ գինետան մը մէջ։ Ոստիկանք իրաւունք չունենալով զինուորական մը ձերբակալելու, Նուսուհի էֆ. քաղաքավարութեամբ խնդրեց Ճէմիլ պէյէն որ հանդարտ մնայ և դուրս ելնէ. իբր միակ պատասխան, զինովը ապտակ մը զարկաւ ոստիկանին և րէվոլվէրի հարուած մը պարպեց կուրծքին։ Նուսուհի էֆ., որ 25ամեայ երիտասարդ մըն էր, վայրկենական կերպով մեռաւ։ Այնատեն Հիւսէյին էֆ. մարդասպանին վրայ յարձակեցաւ, զէնքը ձեռքէն խլելու համար. սակայն Ճէմիլ պէյ երկրորդ հարուած մը պարպեց և ձախ բազուկէն վիրաւորեց Հիւսէյին էֆէնտին։ Այս կրկին ոճրագործութիւններէն յետոյ, Ճէմիլ պէյ խոյս տուաւ Գասըմ-Փաշայի կողմէն։ Բազմաթիւ զինուորք ու ոստիկանք ղրկուած են ետեւէն, սակայն մինչեւ երէկ իրիկուն ձերբակալուած չէր մարդասպանը։

—Երէկ պատմեցինք թէ անցեալ գիշեր Մալթէփէի պաշտօնատան աջեւ երկու զինուորականք վիրաւորուած էին, մին Էօրնէկցի Մէհմէտ և միւսը Ժօրնալճի Մէհմէտ և թէ առաջինն անմիջապէս մեռած էր։

Արդ, վիրաւորեալն եւ Ալթըլէի քարտուղարներէն Հագգը էֆէնտի, որ այդ երկու զինուորականաց հետ կը գտնուէր, հարցաքննութեամբ պատասխանած են թէ, երբ երեքն ի միասին [illegible] կ'անցնէին կռիւ մը կը ծագի երկու Մէհմէտներու միջեւ և երբ Սուլթան Պէյազիտ [illegible] կը սաստկանայ, յանկարծ Էօրնէկցի Մէհմէտ դաշոյնով կը վիրաւորէ Ժօրնալճի Մէհմէտը. սա եւս իւր դաշոյնով կը վիրաւորէ Էօրնէկցի Մէհմէտն, որ քիչ յետոյ կը մեռնի։

Վեհ. Սուլթանն խնամելով այս դէպքը, հրամայած է որ, յետ նախնական քննութեանց, թղթերն յանձնուին Սպարապետի Դրան զինուորական ատեանին, ուր դատուին ամբաստանեալք։

ՍՈՎՆ Ի ՀԻՃԱԶ

Հիճազէն [illegible] ուղղեալ նամակ մը սրտաճմլիկ նկարագրութիւն մը կընէ այդ գաւառի մէջ տիրող թշուառութեան։ Թղթակիցն, ի մէջ այլոց, հետեւեալ տողերը կը գրէ.

Թշուառութիւնը կարի սաստկացած է ի Հիճազ ուր երեք տարիէ հետէ չէ անձրեւած։ Պէտէվիք իրենց հօտերէն զատ ապրելու ուրիշ միջոց չունին, և այս վերջինք կը մեռնին երաշտութեան պատճառաւ։ Այդ վայրենեաց է ահա զոր կրնային անգլիացիք՝ հնդիկ աղքատները դուրս հանելու համար։ Դեռ կային հազարի չափ ողորմելի [illegible] հիւանդներ վերջին ուխտագնացութենէն մնացած, որք [illegible] փողոցներուն մէջ կը պառկին ուր թափառող շանց ձեռքէն կը խլեն աղտեղութիւններն որոցմով կը յագենան։ [illegible] հասնող վերջին շոգենաւն 215 խեղճ պէտէվիներ հանեց Ապու Սաատի մարքանոյն. ասոնք ոչինչ գներով (8էն 10 Ֆր.ի) փոխադրուած են և իրենց սնդեան բաւականացող դրամ խոկ չունին։ Կըսուի թէ Հնդկաստանի մեծահարուստ խումբ մը փոխանակ իրենք ուխտի երթալու՝ իրենց տեղ աղքատներ կը ղրկեն, վճարելով անոնց ճանապարհի ծախք որ ջնջին գումար մըն է։

Կայս. հրամանաւ Աքսարայի [illegible] շնորհուած է Պէքիր Մուսթաֆա անուն զինուորի մը և Նաֆի անուն ներկարարի մը, որք Սէրայ Պրուռնի աջեւ ծովը ինկած զինուոր մը ազատած էին իրենց կեանքը վտանգի ենթարկելով։

—Սղեանոդասս ատեանն, երէկ, դատելով սեննեկապահ Ալի Րիզան, որ Յէթմա Էմինի էֆէնտիին սենեակէն 28000 ղրուշի չափ ստակ գողցած էր, կրկին անգամ դատապարտեց երեք տարուան չթյաքեայ աշխատութեան, որովհետեւ վճառական ատեանը բեկած էր նոյն դատարանին կողմէ նախապէս արձակեալ վճիռը։

—Պոլսոյ ոստիկանաց տնօրէն Ախեաճ պէյ և Ոստիկանութեան նախարարութեան մեքթուպճին Բաղըմ պէյ, որք մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էին, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ իրենց պաշտօնատեղիները գնացին։

—Ադրիանուպոլսոյ յունաց մետրապոլիտն հրաժարած ըլլալով, իրեն յաջորդած է Լէմնիի մետրապոլիտ Տ. Կիրիլոս։

—[illegible] գրոյց մը կը յիշէ թէ մայրաքաղաքիս մէջ նոր գրամատուն մը հաստատելու խորհուրդ կայ. այդ գրամատան տնօրէնութիւնը պիտի յանձնուի եղեր սեղանաւորական բարձր դասուն պատկանող երեք երեւելի անձանց։

—Մանասթըրէն կը գրեն թէ ինֆլուէնցան այդ կողմերն եւս ծագած ըլլալով, վարժարանք փակուած են առժամեայ կերպիւ։

—Սամսոնէն կը գրեն թէ մէկ քանի ամիսէ ի վեր համաճարակ հիւանդութիւն մը երեւան եկած է անդ. Վարակուողք կը տառապին եղեր տկարութենէ, գլխու, թեւի և մէջքի թեթեւ ցաւերէ, տաքութենէ և հազէ։ Այս հիւանդութիւնն ոչ մի ցաւալի հետեւանք մը չունենար եղեր, զի վարակուողք մէկ քանի օրուան անհանգստութենէ յետոյ բոլորովին կ'ապաքինին։

—Սեղանաւորաց ատեանն երէկ դատեց Կէտիկ Փաշայի Միհրան անուն սեղանաւորի միջնորդ մը, որ կեղծ «Պերի» մը վաճառած էր ի Գալէճ Փորու սեղանաւոր Փիլիպպոս աղայի և այսպէս նորա վաճառման ոսկին չորթած։ Ատեանը յետ դատավարութեան, դատապարտեց Միհրանն երեք ամսուան բանտարկութեան, այդ վաճառման ոսկւոյ հատուցման և մէկ ոսկւոյ տուգանաց։ Իսկ Նիկոմիդիոյ կայս. գործարանին պաշտօնեայներէն Բաշիս էֆէնտի, որ իբրեւ Միհրանի ընկերն ամբաստանուած էր, անպարտ արձակուեցաւ որովհետեւ հանրային իրաւանց վնասող ոչ մէկ կէտ մը նշմարուած չէր անոր ընթացքին մէջ։

—Երէկ ի Ղալաթիա գինիի մաքսատան աջեւ քառասուն տարեկան մարդու մը դիակը գտնուեցաւ։ Յետ քննութեան հաստատուեցաւ թէ այդ մարդ մէկ քանի օր առաջ մեռած էր, սակայն կարելի չեղաւ ստուգել թէ ո՞վ է, թէեւ յայտ ըլլան կերպով մը կարելի եղաւ ճշդել։

—Կայս. հրամանաւ Իսթիֆալի չքագրումներ տրուած են այն զինուորաց, որք թէեւ արձակուել, սակայն վերստին յանձն առած են զինուորական ծառայութիւնը։

—Վեհ. Սուլթանն խնամելով Իւր առաջին խմար Եուսուֆ էֆէնտիի մօր մահը, հրամայած է կայս. մառանէն Արկղէն վճարել յուղարկաւորութեան ծախքը։

—Գում-գափու ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Կարապետ անուն վաճառի չարագործ մը ու ընկերներն, որք այդ կողմերն ամեն անկից ստակ կը կորզէին բռնութեամբ և այլեւայլ դատապարտելի միջոցներով։

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կրթական նախարարութեան վերջին մի հրամանն կ'արտօնէ եւ զ'նոյն փութալ ծանուցանել պատուարժան ծնողաց թէ վարժարանիս դասախօսութիւնք որ տիրող հիւանդութեանց պատճառաւ պահ մը դադրած էին, պիտի վերսկսին ընդ աջակցութեամբ, Ս. Ծննդեան յաջորդող երկուշաբթի օրն։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

Գում-գափու, 5 յունվ. 1890

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Մադրիտ, 16 յուն.

Թագաւորն հանդարտ գիշեր մ'անցուց. եթէ անակնկալ շփոթութիւն չծագի, քիչ օրէն բոլորովին կ'ապէկնայ։

Զանզիպար, 16

Զանզիպարի մաքսերուն գերմանական ընկերութեան կողմէ վարձակալութեան վերաբերեալ կարգադրութիւնք խմբագրեցաւ և ստորագրեցաւ Զանզիպարի սուլթանին և Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական ընկերութեան լիազօրաց կողմէ։ Այս կարգադրութեամբ երկուց կողմանց շահերը կը պահպանուին։

Զանզիպար, 15

Էմին փաշայի հիւանդութիւնը կրկնեցաւ։ Իւր վիճակ շատ ծանր է։

Լոնտոն, 16

Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կ'ընէ 5 0/0 սոմ. արժեթղթոց կարեւոր գողութեան մը հեղինակները գտնելու համար, որ յունուար 12ին գործուած է Փարիզի և Լոնտոնի միջեւ։ Այս արժեթղթք Ֆոլքսթոնէ Պուլոնեի կը ղրկուէին և 20էն 100 ոսկինոց 50 հազար սոմ. թուղթք էին, և ասոնց հետ կային նաեւ Մեքսիկայի Ազգ. Դրամատան 25 արժեթղթք։

Փեթերսպուրկ, 16

Պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ Կայսեր կողմէ Մոսքուայի կուսակալին ուղղեալ ինքնագիր նամակ մը։

Ցարն, Ամանորի առթիւ, կ'աղաչէ Աստուծոյ որ յաջողութիւն եւս հայրենեաց ներքին ոյժերն անընդհատ զարգացման խաղաղութեան մէջ, որ ամենուս կը փոխարկէ և զմեզ բարեբաստ կը կացուցանէ։

Մադրիտ, 16

Նախարարական տագնապին լուծման համար բանակցութիւնք վերսկըսան։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Լիզպոնա, 17 յուն.

Երէկ գրոյց պտըտեցաւ թէ Բորդուկալի թագաւորն յայտարարեր էր իր մարդոց թէ յաւուրհետեւ չպիտի կրէր իր ունեցած անգլիական պատուանշանները։ Վերջէն առնուած տեղեկութեանց համաձայն, այս լուր սըխալ է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 5 յունուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պահանջի)	109 1/2
3 » » » (վճարելի)	108 3/4
3 » Բարիզի » (պահանջի)	22 97 1/2
» » » (վճարելի)	23 5

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մեծ. Ա. Սերի	»	19 20
Կօրաճին գոցուելէն վերջ	»	19 20
Բէրայի մէջ	»	19 20
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 28
Կէս օրին	»	19 23

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	45 20
Այս առաւօտ	45 22
Կէս օր	45 22

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	41
»	B. »	24
»	C. »	19 23

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիեթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 18
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 25
Գանք ալ Գօնա	»	»	7 6
Սօս. Շտոմէ է վալեօր	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	470
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	75 75
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի			124

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	...	100
20 Ֆրանքնոց	»	...	87 30
Անգլիական ոսկի	»	...	110 14
Իմբերիալ	»	...	91
Գրիմիյ	»	...	51 10
Ռուսիոյ թղթադրամ	»	...	8 30
» արծաթ	»	...	— —
Մէճ. արծաթ. (տալը)	»	...	108 20
Վէրգնոց	»	...	108 10
Հինգնոց	»	...	108 10
Մեթալիք	»	...	100 20
Թանթիլէ	»	...	8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 16 Յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 47 1/2
» » 4 1/2 %	106 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	530
Պանք Օթօման	535
Գրէտի Լիոնէ	712 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 45
Հելլենական 5 %	462 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	487 50
Եգիպտական միացեալ	470
Պանք տը Բարի	807 50
Օսմ. Մաքսա արժէթուղթ	403 75
Սուէզի ջրանցք	2272 50
Սպանիական արտաքին	71 11/16
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 25

Լոնտոն, 16 Յունվ. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 3/8
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 3/4
» » » գոց	— —
» » » Ա.	41 5/16
» » » Բ.	24 9/16
» » » Գ.	17 3/4
Փոխառութիւն 1877	101 1/4
Պանք Օթօման	11 3/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէյէ)	92 3/4
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ)	103 9/16
Տայրա Սանիէ	82 3/4
Տոմէնիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	102 1/2
Հելլենական 5 %	91 1/2
Մոնոպոլ »	74 3/4
Ռուսական 1889	94 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 16 Յունվ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 53
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 05
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Եգիպտական միացեալ	470 62 1/2

Վիեննա, 16 Յունվ ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	38 49
» Րէժիի բաժնեթուղթք	անծանօթ
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 60

Պերլին, 16 Յունվ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Ռուսաց թղթադրամ	225 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	85 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 90

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿՆ

ԱՐԱՄ ԳԱՓԱՖԵԱՆ

«Ով խեղճ, որբեակ, որդեակ իմ սիրելի, զաւ խեղճ որ վայելեաց այժմիկ ի տես մահուան կոյսաւ և ի հանգիստ, կա՛լ ի մտի զի հասակդ այդ տաղդ նման է ծաղկի որ ընդ երեկոյն թառամիցի։»

Քանի՜ դառն ճշմարտութիւն... Այլ ի տես վաղայրուեն Արամայ ծաղկապսակ դագաղին չգիտեմ ինչ պիտի ըսէր Ֆենելոն, որ երիտասարդական վաղանցուկ կենաց վրայ կը գրոշմէր այդ ցուրտ վճիռն։ Երէկ լինել կայտառ, աշխոյժ, կաշառուած բաղխք, յաղթամարմին և զօրեղ պարմանի, յորժէ թուէր թէ պիտի սոսկայր մահն, և այսօր միացորդ մը միայն լինել ամփոփուած հողակոյտի մը տակ։ Երէկ ուժգինս բաբախէր սիրտն ի տեղւոջ, և այսօր լոկ իբրեւ մի կոտոր մառանէր ի ձեռս գիտնապետ։ Երէկ մարդ, այսօր միս և ոսկոր։ Երէկ լինել, այսօր չլինել։ Այս չէ՞ իրողութիւնն։

Բայց ինչ որ ալ լինի իրողութիւնն, ո՛րչափ և անսովոր բան չգտնէ գիտութիւնն այս ողբալի մահուան մէջ, անհընար էր մարդ էակին չյուզուիլ ի խորոց և չարտասուել դառնապէս անակնկալ պատահարին առջեւ։ Մատղի հասակ, երիտասարդութիւն, շնորհք, կրթութիւն, ուսումն, արուեստ և ամէն բարեմասնութ

Թիւնք. ի միում վայրկեան ժամանակի՝ կը գաւառային յուզնչութիւն. Ամենայն ինչ անցեալ էր այլ եւս՝ տարւոյն հետ որ կը գլորէր յանդառնալի անդունդս անցելոյն. ամանորի արշալոյսէն առաջ կը չէջանէր Արամայ աչաց լոյսն. Հեռի ծնողաց գրկէն, ոչ իւր տան մէջ, կաղանդի գիշեր, Արամ կ՚աւանդէր իւր հոգին. Կարելի՞ է երեւակայել՝ մանաւանդ այս գաւառաց պարագային մէջ՝ որդեկորոյս ծնողաց յանկարծական ցաւն, հօր մը և մօր անհնարին կսկիծն, ի լուր խրեանց միամօր զաւկին անդարձ կորստեան. որդի միակ, միակ նեցուկ ծնողաց, միակ յոյս, ժառանգորդ հօր համբաւոյն և արուեստին, որ ծնողաց համար զաշխարհ կ՚արժէր, պատուաբեր Գափամեան ազգատոհմին, պատուաբեր ազգային երիտասարդութեան և հայ արուեստագիտութեան առաջի օտարաց.

Արամ Գափամեան՝ այս անուամբ արդէն համբաւ հանած էր մեքենագործի, երբ դեռ հազիւ էր քսանհինգ տարեկան. Իւր առաջնորդութեամբ բազմաթիւ հայ գործաւորք, ամէն ատրհանի արուեստագէտք, ծանօթ գործարանին մէջ որ յԱյազ-գաբու՝ կը վարժէին երկաթի կոշտ կտորն ի մեքենայ փոխել, և ընտիր շոգենաւակներ շինել Ոսկեղջեր ափանց վրայ, որպէս անգլիացի գործաւորն յափունս Թայմզի. Այն զոյգ մը գեղեցիկ շոգենաւակաց շինութիւնն, որ ի հաշիւ Կայսերական Նաւարանին, վերջին անգամ փայլուն գրաւական մ՚եղաւ յաչս օտարազգեաց՝ տեղական ճարտարութեան անժխտելի յառաջդիմութեանն, և հայազգի արուեստագէտք, Գափամեան հայր և որդի, արժանացան մինչեւ իսկ Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհութեան և Թանկագին շնորհաց. Դեռ չեն մոռցուած այն արժանաւոր գրուատիքն զոր մայրաքաղաքիս մամուլն առ հասարակ կը նուիրէր հայազն արուեստագիտաց՝ նկարագրելով շոգենաւակաց ի ծով իջուցման փառաւոր հանդէսն, որ ճշմարտապէս յաղթանակ մ՚եղաւ Գափամեան գործարանատիրոց անուան, և մեծ քաջալեր բնիկ արուեստագիտութեան.

Այլ ողբացեալ երիտասարդն, ո՛չ միայն իբրեւ քաջ արուեստաւոր, այլ և իբրեւ բարեհամբոյր և ազնուաբարոյ անձն, սիրելի եղած էր ամենեցուն որ կը ճանաչէին զինքն. բարեսիրտ և վեհանձն՝ կը նպաստէր ազգային բարեգործական հաստատութեանց, կ՚ողորմէր կարօտելոյն, և ոչ զոք կը դարձնէր ձեռնունայն որ կը դիմէր առ նա.

Վաղամեռիկն Արամ, անժառանգ զըրկուելով ի կենաց և անժառանգ թողլով իւր անմխիթար ծնողքն, իջաւ երէկ սեւ հողոյ մէջ, ի ձայն ողիողորմ հեծութեանց հազարաւոր ժողովրդեան, որ կ՚ողբայր ազգային այս դառն կորստեան վրայ, և պիտի ողբայ ընդ երկար.

Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

4 յունուար 1890

ԾՆՆԴԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Ժամն առաւօտեան տասնին մօտ էր. Յունուարի շունչը ցրտագին սառեցուցած էր երկիրն համայն, և ձիւնըն սպիտակ ու անբիծ կը ծածկէր լեռ ու ձոր առ հասարակ. անտառներն անկենդան, ուրկից ոչ մի թռչնոց ճռուողիւն կը լսուէր, իրենց անտաղարծ ծառոց երկար ու չոր ճիւղերով հսկայից կմախներու կը նմանէին, և Օհլամուրի գագաթը զարդարող մշտադալար մայրիները, դէպ յերկինս բարձրացուցած իրենց կանաչագեղ ստոնը, կը թուէին արհամարհել ձմեռն ու ցուրտը, և ժպտիլ ընտեղծողին այն ընդհանուր անշնչութեան և տրտմութեան մէջ.

Անամպ էր երկնից կամարը կապուտակ, և աստղունք անթիւ կը պլպլային. կարծես հրեշտակներն երեկոյեան լուցած էին զայն ու բիւրաւոր կանթեղներ վառած անդ ի պատիւ Փրկչին Ծննդեան, և հիւսիսային հողմէն որ մերթ ընդ մերթ ծառոց սոսնբուն մէջէն տխուր շչիւնց մի հանելով ու ձիւնի գունդեր գետինը գլորելով կ՚անցնէր երկրիս վրայէն, այնքան լի էր անոյշ բուրմամբ որ մարդ կը թըռւէր զգալ ոչ թէ շունչն հողմին, այլ անցքն երկնային լուսագեղ ոգւոց ու ընչել բոյրը նոցա աստուածային բուրվառաց.

Լուռ էր Գ... գեղն ողջոյն, փողոցներն ու տանիքները մաքուր էին և սպիտակ. ու զհաւատացեալս աղօթից վայրը հրաւիրող հնչական զանգակին կանոնաւոր զանգիւնները արձագանգ կուտային ձորին մէջ, և կրօնասէրք խումբ խումբ սահելով սահելով ձիւներուն վրայէն կը փութային երթալ երկրպագել Յիսուս մանկան ու երգակից լինել սերովբէից օրհներգութեանց.

Մթութիւն մը զոր փոքր ինչ մեղմացուցած էին սպիտակ ձիւնն երկրին ու փայլուն աստեղք երկնից, տարածուած էր գիւղին վրայ յընդհանուրս. Օհլամուրի ձորն ի վեր տանող օձապտոյտ ուղւոյն լապտերները միայն աղօտ լոյս մը կը սփռէին իրենց բոլորտիքն ու կը պլպլային նուաղուն. Եւ այն անդորր գիշերուան մէջ, այն օձապտոյտ ուղին ի վայր կ՚իջնէր երկու չղջղուն կանթեղներով կառք մը յամրընթաց, զոր ի հեռուստ գիտողը այս ձմեռնային սառ գիշերին, այն ձիւնոտ լերանց մէջտեղը, վիշապ մը պիտի կարծէր անշուշտ, սեւ ու ահեղ մարմնով, կատաղի սոսկալուկ վիշապ մը որ աչերն հրացայտ, որկորը բաց կը յառաջանար դէպ ի խաղաղիկ գիւղը, մահկանացուաց ջարդ ու սոսկում ազդելու.

Այլ՝ սահելով գլորելով կառքն կը հասնէր մինչ այն փողոցը որուն ծայրը կը գտնուի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին. այլ եւս յառաջանալ չէր հնար, զի սալայատակը սառոյցով ծածկուած, փողոցն անհարթ, անհամեմատ վտանգ կ՚սպառնային, ուստի իջաւ կառապանն աթոռակէն, բացաւ դռնակը կառքին, ու փայելչակազմ երիտասարդ մը, մուշտակազարդ վերարկուի մը մէջ փաթթուած դուրս եկաւ անկէ, ու յառաջացաւ դէպ ի եկեղեցւոյ փողոցը, յեմթօք շնչելով գիւղային օդն առողջարար ու կազդուրիչ.

. .

Տակաւին հազիւ երկու տարի կար որ ամուսնացած էին, հազիւ երկու տարի կար որ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ քահանան օրհնած էր իրենց միութիւնն, և իրենք այնքան ջերմ ու խանդ ըրած, այնքան երջանիկ եղած էին. Խիժման երեկոյ մը, ձմեռնային ցուրտ ու պայծառ օր մը, Յունուարի ամէնն վերջալուսոյ մը ոսկերանց ճառագայթիւք Արայ առաջին անգամ տեսած էր զՆուարդ, որ եկեղեցիէն տուն կը վերադառնար. ձմեռնային մութ արդուզարդին մէջ հրաշագեղ կը փայլէր օրիորդին կուսական դէմքը. մուշտակազարդ սեւ Ֆօղը հիանալի կերպիւ ի հանդէս կ՚ածէր նորա սամոյր գանգուրները. մորթն այնքան թափանցիկ, գիծագծերն այնքան մաքուր, նայուածքն այնքան քաղցր ու ջինջ էին որ երիտասարդը յափշտակեալ կանգ առած էր ի տես նորին, ինքն որ անտարբեր լինել կը թուէր ամեն յափշտակութեան ու կը պարծէր թէ սիրուն հանգոյն է ապառաժ. յուզեալ վերացեալ էր, և եկեղեցիէն ելլող այն խուռն բազմութեան մէջ, միայն նորաասի աղջիկը կը տեսնէր.

Վերջալուսոյ շողերն ոսկեղինիկ կը ցոլացնէին օրիորդին երկու սատափ հիւսկէններն որ նորա մէջքն ի վայր իջած էին, և իւր փոքրիկ ոտները մերթ սահելով ձիւնին վրայ, հիանալի սասանումներ կը պատճառէին փափկակազմ մարմնոյն. Արայ յամրընթաց հետեւած էր նմա, իրեն թուած էր թէ աշխարհ համայն մութ էր և այդ չքնաղ արարածը միայն լոյս կը սփռէր իւր չորս կողմը. Աստղունք իրենց ցոլացումը նորա աչերէն կ՚առնէին և լուսինն իւր շողերը նորա վարսերէն կը յօրինէր. Երբ տուն հասած էր Նուարդ, երբ աներեւութացած էր դրան սեմէն, երիտասարդն երկար տեւն մնացած էր անդ թուելով տակաւին տեսնել զայն և լսել նորա մեղմիկ ոտնաձայնը.

Եւ գիտէ՞ք ինչպէս ապրած էր Արայ մինչեւ ցայնժամ. առանց ծնողաց, առանց պաշտպանի, իւր կամքն ունենալով իբրեւ օրէնք և իւր հաճոյքն իբրեւ պարտք, անզգայ ու հպարտ, ըրած էր ինչ որ իւր քմահաճոյքն թելադրած էին իրեն. Թէեւ ի բնէ բարի և ազնիւ սակայն չար ընկերներն ու անպաշտպան վիճակը փոքր ինչ ապականած էին զինք. վեհ զգացումները կը ծաղրէր և ամուսնութիւնը պարզ առեւտուր մը կը նկատէր.

Երբեմն կ՚երթար իւր Գ... գիւղի տունն, ուր անցուցած էր մանկութիւնն, և այդ Խիժման գիշերն եկած էր անդ սեղանակից լինել պառաւ հօրաքրոջն ուրկից ժառանգութեան մի ակնկալութիւնն ունէր, և դիպուածաւ տեսած էր զՆուարդ. որպէս ապրիլի արեգական ճառագայթներն իսկոյն կը հալեցնեն ձիւնի կոյտերը, նոյնպէս տեսքն այդ աղջկան կակղացուցած էր քարացեալ սիրտն երիտասարդին. գիշերն ողջոյն ու հետեւեալ օրն ի բաւն միայն զնա երազած, միայն զայն տեսնել ցանկացած և վերջապէս որոշած էր ամուսնանալ նմա հետ.

Նուարդ լաւ կրթութիւն առած աղջիկ մ՚էր, և փափուկ զգացմանց տէր, բանաստեղծական հոգի մը ունէր և կը սիրէր գեղեցիկն ու բարին. բանաստեղծական ամուսնութիւն մը երազած էր միշտ. ուստի երբ Արայ զինք կնութեան խնդրեց մեծ եղաւ ուրախութիւնը, քանզի գիտէր թէ նա իւր անձնական արժանեաց համար միայն կ՚ուզէր զինքն և ոչ թէ դիրքին, որովհետեւ հարստութիւն չունէր և ծերունի հօր հետ միայնակ կ՚ապրէր իրենց պարկեշտիկ տան մէջ.

Ամուսնութեան առաջին օրերն այնքան երջանիկ էին, որ իրենց կը թուէր թէ գերմարդկային աշխարհէ մը մէջ փոխադրուած էին, ուր մթնոլորտն անուշաբոյր էր, ուր մարդիկ լուսեղէն էին, և պտուղք ոսկեղէն, ուր իրենց ոտքը չէր հպէր գետնին, այլ եթերին մէջ կը թեւածէին, և լոյս մը գեղածաւ միշտ կ՚ողողէր զիրենք. ամէն ինչ որ խօսէին, ամէն ինչ որ լսէին, համայն երգ, համայն դաշնակութիւն էր, և զեփիւռը փափկիկ որ կը փայփայէր զիրենք՝ իրենց ունկանը կը հծծէր անխմանալի նուագներ ու երկնային քնարաց արձագանգները կը բերէր իրենց. փողոցը քալած ատեննին կը ժպտէին ամենուն, և իրենց կը թուէր թէ արարածք համայն երջանիկ էին իրենց երջանկութեամբ և թշուառութեան սեւ ուրուականը երբէք իւր մթին թեւերը չէր տարածած երկրիս վրայ.

Այլ աւա՜ղ, այս ցաւոց հովտին մէջ ուր ոչինչ կայ տեւողական, երկու երիտասարդք չկարողացան ընդ երկար երջանիկ լինել. հազիւ բոլորած էին երեք չորս ամիսներ իրենց ամուսնութենէն յետոյ և արդէն Արայի յոգնող բնաւորութիւնն այլ եւս չէր կարող գոհանալ ընտանեկան կենաց հրճուանօք. Նուարդի համար ունեցած քմհաճոյքն անցած էր և նորա յանկուցիչ գեղեցկութիւնն կ՚սկսէր միօրինակ երեւիլ իրեն. և այդ երկու հոգւոյ համար ստեղծուած աշխարհը նեղ կուգար իւր սրտին. Իրենց բնաւորութիւնքն յարմարած չէին միմեանց, Արայ զուարճասէր, փոքր ինչ թեթեւաբարոյ ու ծաղրասէր էր. իսկ Նուարդ լուրջ, խոհական ու վեհանձն, չէր սխորժէր ընդնաւ այն ամէն չարախօսութիւններէն ու թեթեւ պատմութիւններէն որոց համար հոգի կուտար իւր ամուսինն, և փոխադարձաբար ամէն ինչ որ ինքը կը սիրէր՝ ամուսնոյն ձանձրոյթ կը պատճառէր. իւր նուագած եղանակներն, ընթերցած գրքերն ու խօսակցութեան նիւթերն իսկ հաճելի չէին նմա և այսպէսով, տակաւ սկըսած էր անհամաձայնութիւնն նոցա մէջեւ.

Թէեւ նորաասի կինը չատ ջանք կ՚ընէր զամուսինն առ ինք յանկուցանելու համար, այլ ի զուր. փոքր առ փոքր երիտասարդը վերսկսած էր իւր ամուրի կեանքը վարել, ու ժամանակն սպաննելու համար իւր նախնի զուարճութեանց դիմել. մանաւանդ մասնաւոր սէր տուած էր խաղի, և Նուարդ ցաւ ի սիրտ կը նշմարէր թէ նա երբեմն աչազին գումարներ կը կորսնցնէր. Հեզ կինը, մէկ կողմանէ կը ջանար արծարծել ամուսնոյն սրտին մէջ սէրն՝ որ այնքան չուտ հրահրած և այնքան չուտ չիջած էր անդ. միւս կողմէ քաղցր յանդիմանութեամբ կը փորձէր համոզել զայն թէ այդ վարած կեանքն յոյժ վտանգաւոր կրնար լինել թէ՛ իւր արդէն փափուկ կազմուածքին և թէ իւր հարստութեան. իսկ Արայ ու չ չէր դարձներ ոչ նորա զգուանաց, ոչ խրատուց և ոչ աղաչանաց, այդ կնոջ մշանջենաւոր քաղցրութիւնն իւր սիրտը կ՚ընեղացնէր և վերջին ծայր կը ձանձրանար զայն մտիկ ընելէ. ինչ որ նա ըսէր, հակառակ կուգար իրեն և չէր ուզեր լսել նորա ձայնն, այն անոյշ թրթռուն ձայնն որ երբեմն թռչնոց դայլայլէն առաւել քաղցր թուած էր իրեն. ի մի բան նա դադրած էր սիրել զիւր կինն և առիթ կ՚որոնէր անկից մշանջենապէս հեռանալու.

Հազիւ մէկու կէս տարուան ամուսնացած, իրերն այն աստիճանի հասած էին որ Նուարդ հարկադրեցաւ հեռանալ ամուսնոյն տնէն, անդ թողլով իւր ամէն սիրեցեալ առարկաները ու սրտին բեկորներն և երթալ բնակիլ հօրը հետ. Խե՜ղճ կինն ո՛րքան դառն արտասուք կը թափէր անդ, որքա՛ն կ՚ողբար իւր կորուսեալ երազոց վրայ և մանաւանդ որքա՛ն կը տառապէր ամուսնէն հեռի ապրելուն քանզի Նուարդ մին էր այն կիներէն որոց սրտին մէջ սիրոյ անսպառ գանձեր կան, և որք հակառակ ամէն պակասութեանց կը սիրեն իրենց ամուսինը. Միայն մէկ գերագոյն մխիթարանք, միայն մէկ լուսափայլ յոյս ունէր նորաասի կինն. այն էր ծնունդն այն փոքրիկ հրեշտակիկին որ քիչ ատենէն յաշխարհ պիտի գար ամոքել իւր ցաւերն ու ցամքել արցունքներն, և երբ կը յիշէր թէ իւր ամուսինն որպիսի անտարբեր գտնուած էր այդ լուրն առած պահուն, սիրտը կը ճըմլուէր ու աչերը կը մթննային.

Արայ կատարեալ ցոփակեաց մ՚էր դարձած. երբեմն գիշերներն ողջոյն ի խաղարան կ՚անցնէր, երբեք կարգ կանոն չկար վարած կեանքին մէջ, ու ամեն իւր բարեկամք կը ցաւէին վրան. առողջութիւնն սկսած խանգարիլ և իւր արդէն տժգոյն դիմաց վրայ տարածուած էր մեռելատիպ գունատութիւն մը, աչերը սեւ շրըջանակեալ էին և մերթ սաստիկ անհանգստութիւններ կ՚զգար, զորս կը ջանար մոռնալ զուարճութեանց մէջ. իւր հարստութիւնն եւս սաստիկ ցնցումներ կրած էր խաղի մէջ տուած կորուստներէն. Վեց եօթն ամիս կար որ բաժնուած էր կնոջմէն, քիչ, չատ քիչ անգամ կ՚երթար ի Գ... իւր տունն. կ՚երթար անդ հանգիստ տալ իւր խանջեալ մարմնոյն և դրդռեալ երեւակայութեանն, այդ ամայի բնակարանին մէջ տիրող լռութիւնն ախորժ կ՚ազդէր իր յոգնած մտքին ու աղմուկով լցուած ականջներուն. Յունուար հինգի գիշերը նա սովորականէն աւելի տենդոտ ու տկար, սոսկալի գումարներ կորսնցուցած էր խաղասեղանին վրայ, մինչեւ ժամն ինն անդ մնացեր էր, կռուելով, վիճելով, բարկութենէն գողդողուն, արիւն քրտինք թափելով, բաղդն անողոքին իրեն դէմ էր միշտ. վերջ ի վերջոյ զայրագին դուրս սլացած էր անտի ոսկւոյ դեղիկներ թողլով կանաչ սաուին վրայ, ու կառքին մէջ նետուելով — ի Գ... մեր տունը, գոչած էր կառապանին.

Եւ երբ կառքը յամրընթաց կ՚իջնէր Օհլամուրի օձապտոյտ ուղին ի վայր, Արայ վերջին ծայր ընկճեալ կ՚զգար ինքզինքը. սիրտը յոգնած, միտքը վրդոված էր. ընդհանուր անհանգստութիւն մը կը պատէր զինքը. խեղճ տղան հիւանդ էր և չէր ուզեր ինքն իրեն խոստովանիլ զայն. կարծես տակաւին աչացը հանդէպ կեցած էին իւր խաղի ընկերներուն հեգնիչ ու յաղթական դէմքերն, և խաղաթուղթն հեգնուցիչ օդն իւր կոկորդը կը տաչորէր և աչերը կ՚այրէին տենդաշար, ուստի երբ եկեղեցւոյ փողոցին ծայրը իջաւ կառքէն, գիւղային օդն առողջարար ու կազդուրիչ յոյժ լաւ ներգործութիւն մ՚ըրաւ իւր վրայ.

Պղնձեայ զանգակին կանոնաւոր զանգիւնները կը թնդային լաւիկ գիշերին մէջ, ու եկեղեցւոյ դռնէն դուրս կը հոսէին երգեցիկ մանկանց հրեշտակային ձայներն. Արայ յամրընթաց մօտեցած էր Տաճարին որոյ յարակից էր իւր տունն. երիտասարդն ի տես հաւատացելոց որք ներս կը խուժէին կիսաբաց դռնէն, յիշեց թէ ինքն եւս իւր հօր հետ չատ անգամներ Ծնընդեան առաւօտուն ներս մտած էր անդ. և Ծնունդն յայնժամ ո՛րպիսի մեծ ուրախութիւն կը պատճառէր իրեն, ի՛նչ բերկրանօք կ՚ելլէր կանուխ ու կը հագուէր հօրն ընկերանալու համար, և իւր միտքն մանկական յիշատակներով առլցեալ բնազդմամբ մտաւ նա յեկեղեցի.

Հրաշալի կերպիւ զարդարուած էր Տաճարն ողջոյն, բիւրեղեայ ջահերը բիւր ճառագայթիւք կը շողային, արծաթեայ կանթեղներն աղօտ ու խորհրդաւոր լոյս մը կը սփռէին և խորանն այնքա՛ն շքեղ էր, համայն ծածկուած ծաղկի փունջերով, փայլփլուն աշտանակներով ու ոսկեզօծ Ս. Մասունքներով, և բուրվառն որ կը ճօճէր ի ձեռս քահանային՝ երկնաւուէր անոյշ բոյր մը կը սփռէր յընդհանուրս ու ժողովուրդք ծնրադիր, գլխահակ կ՚աղօթէր կիսաձայն և նորա աղօթից մրմունջները դպրաց օրհներգութեանց հետ բուրվառաց մուխին մէջէն յերկինս կը բարձրանային յառաջ Փրկչին. Արայ այն ինչ եկեղեցիէն ներս մտած, իւր ընդհանուր էութեան վրայ զարմանալի հանդարտութիւն մ՚զգաց. այն սուրբ վայրն, այն ջերմեռանդ ժողովուրդն, այն անուշ երգերն և մանաւանդ այն հեշտաբոյր մթնոլորտն ու այն կէս մթութիւնը տարօրինակ հակապատկեր մը կը կազմէին իւր յաճախած վայրերուն հետ, ինչպէս եւ աղօթից մեղմիկ մրմունջները խաղամոլներու դոռ ձայնին ու զայրագին վէճերուն հետ. կարծես մին դժոխքն էր իւր հրատոչոր բոցերով և միւսն արքայութիւնն իւր մշտադալար ծաղիկներով. Երիտասարդին միտքն որ պաշարուած էր դառն խորհրդներով սկսաւ խաղաղիլ և տեսակ մը խանդաղատանք պատեց իւր սիրտը. Հոն՝ Թովմաս առաքելոյն պատկերին մօտ կեցած էր ճիշդ այն տեղն ուր իւր հայրը սովոր էր կենալ, և ուրուաբեր այն ձեռնածոյն որ կ՚աղօթէր ակնածում գլուխը մինչեւ գետին խոնարհած, աչացն հանդէպ եկաւ ու յուզեց իւր հոգին. յիշեց նորա անհուն գորովն առ իւր միակ որդին, յիշեց թէ որպէս նա դողդոջ մատներն իւր հերակներուն մէջէն կ՚անցունէր ու աչացը մէջ կը նայէր, այդ նայուածքին մէջ կեդրոնացուցած հոգւոյն բոլոր խանդաղատանքն, և այն օրն յորում սեւազգեստ մարդիկ եկած տարած էին զայն տնէն ու հոն եկեղեցւոյ մէջտեղը դրած էին նորա սգաւոր դագաղը և ինք դեռ պատանի ո՛րքան արտասուք թափած էր անդ, մինչ խուռն բազմութիւն մը զինքը կը շըրջապատէր և այդ կորուստը որքա՛ն անդարմանելի որքա՛ն դառն էր եկած իւր նորահաս սրտին, յետոյ իւր յիշատակաց շարքը զինքը տարին մինչեւ այն օրն յորում հոն՝ միեւնոյն տաճարին մէջ գեղանի աղջիկ մը համայն սպիտակազգեստ, նարնջի ծաղկօք ճակատը զարդարուն, շնորհափայլ՝ նման Աստուածածնայ պատկերին որ խորանին ճակատը կը շողար, յառաջացած էր դէպ ի սեղանն, ձեռքն իւր ձեռաց մէջ՝ իրեն նայելով ու ժպտելով անուշա՛կ. Ո՜հ քա՛նի երջանիկ եղած էր այն օրը, սէրն ո՛րքան ուժգին տրոփումներ պատճառած էր իւր սրտին, ո՛րպիսի երկնային երանութեամբ օրօրուած էր իւր հոգին, իսկ այժմ, աւա՜ղ, ո՛րքան հեռի էին այդ ամենն, ո՛րքան հեռի էր և այն գեղանի կինը.

. . . .

Եւ դպիրք կ՚երգէին քաղցրաձայն,
Խորհուրդ մեծ և սքանչելի
Որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ.
Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս,
Տան աւետիս աշխարհի,
Ծնաւ նոր արքայ
Ի Բեթլեհէմ քաղաքի,
Որդիք մարդկան օրհնեցէք
Զի վասն մեր մարմնացաւ.
Անբաւելին երկնի և երկրի
Ի խանձարուրս պատեցաւ.

Եւ խորանին ճակատը միշտ կը շողար պատկերն Աստուածածնայ, մանկիկ Յիսուսը գրկոյ մէջ, լոյսէ պսակն ի ճակատին, և կը թուէր ժպտիլ իրեն ու ցոյց տալ վարդադեղ նորածինն որ կուգար փրկել զաշխարհ. ո՜հ, ո՛րքան քաղցր էր նորա նայուածքն, ո՛րքան կը նմանէր նայուածքին այն սիրակագեղ աղջկան որ հոն այն սեղանին առջեւ իրեն սէր ուխտած և մըրդած էր շուրջ երկու տարիներ առաջ, և այժմ այն գեղեցիկ աղջկան գիրկն եւս վարդադեղ նորածին մանկիկ մը կար, որ թաթիկները խանձարուրէն դուրս կը ժպտէր մօրկանը, և ինքը հայրն էր նմա և չէր ուզած տեսնել զայն ու չէր ուզած զգուել այն անմեղունակ ճակատն և մայրն ու զաւակն արտաքսած էր իւր սրտէն. և ինչո՞ւ, ի՞նչ յանցանք գործած էին նոքա. ի՞նչ ըրած էր իրեն այդ փոքրիկ էակն. ի՞նչ ըրած էր եւ նաբասին կինը. մի՞թէ միշտ գեղանի, միշտ հեզահամբոյր չէ՞ր եղած. մի՞թէ երբէք տարօրինակ քմհաճոյքներ ունեցա՞ծ էր. ոչ, ոչինչ կար անտանելի յանձին նորա, այլ սակայն ինքը չէր կրցած ապրիլ նորա հետ, չէր կրցած հանդուրժել նմա. աւա՜ղ, քանի՛ տխմար եղած էր. Եւ ի՞նչ պիտի ըլլար իւր վիճակն երբ մարմինն եւս աւելի մաշէր, հիւանդութիւնն յառաջանար, և իւր խարխլած հարստութիւնն անկարող լինէր իրեն առօրեայ բարեկամներ հայթայթելու, որո՞ւ մօտ պիտի փնտռէր իւր մխիթարութիւնն, որո՞ւ գրկին մէջ պիտի հանգչեցնէր իւր տոչորուն գլուխն, ո՞վ պիտի փարատէր հոգւոյն վշտերն, ո՞վ պիտի հսկէր անխոնջ գիշերն ի բուն իւր անկողնին մօտ, ո՞վ պիտի լինէր իւր պաշտպան հրեշտակը. ոչ ոք, և անզգամ ինք իւր ձեռօք կործանած էր իւր դրախտը. քրտանց խոշոր կայլակներ իւր քունքերն ի վայր կը գլորէին, սիրտը կ՚ոտմուէր և կարծես մեղաց փշեմակներ կը բզքտէին ականջներուն մէջ.

Այդ պահուն առաջին շողերն սկսած էին զարնել ոսկեփայլ ներկել, երբ Արայ բլրոյն ծայրը գտնուող փոքրիկ տան մը դուռը կը զարնէր. ձիւնը ծածկած էր տանիքն համայն և փայտարկներն սպիտակ քաւ գծերն պատնէները կը ծածկէին. անդ որքր ու կոկիկ սենեակ մը ունէր այդ բնակարանն, սպասուհի մը տարեւոր եկաւ բանալ երիտասարդին և ի տես նորին ճիչ մը արձակեց, ճիչ անակնկալի և ուրախութեան. Արայ անձայն մտաւ ներս. հանեց վերարկուն և հետեւեցաւ սպասուհւոյն որ վեր կ՚առաջնորդէր զինքն. երբ երկրորդ յարկը հասան, դուռ մը բացաւ նա և հեռացաւ տեղի տալով Արայի. Հոն՝ այն մաքուր փոքրիկ սենեկին մէջ, ազնիւ անկողնոյն վրայ, նորաասի կին մը կը ննջէր, սնարին նման տժգոյն ճակտին վրայ ոսկեղինիկ գանգուրները ցիր ու ցան, և տխրագին արտայայտութիւն մը իւր գեղանի դիմաց վրայ տարածուած, և նորա մօտիկ՝ վարդագոյն Բէ-Լէ փարադոյրներով օրօրոցին մէջ, հրաշագեղ մանկիկ մը, շրթունքը կիսաբաց և ժպտուն իբրեւ գարնանային վարդի կոկոն. Արայ կանգ առաւ դրան սեմին վրայ, ձեռքը սրտին դրած ջանալով զսպել նորա բաբախումներն որք կարծես կ՚սպառնային կուրծքը խորտակել. Դրան հանած աղմուկէն նորաասի կինը բացած էր աչերն և տեսնելով զԱրայ, իբրեւ երազի մէջ տեսնուած սիրելի երեւոյթի մ՚ նմա ժպտեցաւ ու թեւերն առ նա կարկառեց. երիտասարդը մէկ ոստմամբ անդ սլացաւ.

—Նուա՛րդ.

—Արա՛յ.

Եւ երկու ամուսինք ընդ երկար գրկընդխառն մնացին, իրենց մանկան օրօրոցին վրայ հակեալ.

Ու զուարթնոց երամներն նոցա մօտէն անցնելով, խանդաղատանաց արտասուքներ կը հեղուին իրենց ջինջ աչերէն, որք մարգարտի հատիկներու նման կ՚երթային պահուըտիլ նորաասի կնոջ ոսկերանգ ու երիտասարդին սեւաթոյր հօղաղիկներուն մէջ.

ԱՆԱՅԻՍ

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ՆԱՂՈՒՇԵԱՆ, Վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն, կընդունի իրեն դիմող հիւանդներն իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շիշլի փողոց, Թիւ 21, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ 3, ըստ Եւրոպացւոց. Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները.

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Գալա Գաճէ Փորտ, Ալիքեան դեղարան, ժամ 3 էն 5 (Ռ. Ե.).

ՏՐ. ՆԱՂՈՒՇԵԱՆ մասնաւորապէս կը դարմանէ սրտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթի եւ ծննդական գործարանաց վերաբերող ախտեր. 917

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Մեծ-Նոր-Խան, վերի յարկ, Թաւաքճեներու գանէն մանելով 4 Թիւ սենեկին մէջ ամեն օր ժամը 4 էն մինչեւ 11 Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն եւ արդի Յունարէն լեզուները կը դասախօսուին դիւրաւոյց եղանակաւ ու դիւրամատչելի պայմաններով.

Նմանապէս վերոյիշեալ 6 լեզուներով ամեն տեսակ գրութիւններ, բարեկամական, առեւտրական նամակներ, պայմանագրեր, եւ այլն կը թարգմանուին ու կը խմբագրուին ամենայն խնամօք.

972 4—6

ՅՈՎԹ. Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տոքթ. Ս. Արապեան իրեն մասնաւոր ճիւղ ընտրած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւնները. Այս հիւանդութիւնները Բարիզ բրոֆէսէօր Բոթէնի մասնարանին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ՚աշխատի.

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումը միւս հիւանդութեանց վրայ կատարեալ հմտութեան պէտք ունի և Տէարք բժիշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դըժուար է անոնց ախտանական պատճառները գտնել.

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարակնճիռ պարագայից մէջ Տրք. բժիշկք իրեն խորհրդակցութեան ալ դիմել պիտի բարեհաճին.

Փնդղարեան յաճախորդաց դիւրութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի դիմաց Բէշիկեան դեղարանը պիտի գտնուի, Գալաթիոյ յաճախորդաց համար Մուսալլա ճամաէ յառուկ տուն վարձած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ՚ընդունի. 51 11—16

ՏՈՔԹ. Ս. ՔՈՄԱՆՍ ՏԸ ՐԱՑԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վկայեալ Ամստերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Նէնի-Զարշի փողոց, Թիւ 80. Հիւանդները կ՚ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները. 54

Ա.Զ.Դ.

Փըլփլեան շոգենաւը, նաւապետ Շէբէրտ, Լիվրբուլէն ասդ կ՚սպասուի յունուար 17ին.

Թէլլի... շոգենաւը, նաւապետ Բինկ, ասդ հասաւ և ընդհուպ պիտի մեկնի ի Լիվրբուլ.

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՆԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Յ. ԽՍԱՉՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԺՈՒԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատուն իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ քաղաքներու մէջ և թէ յաստիս խիստ չատ յաճախորդներ գոհ ըրած է.

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

ՍԳՈԹԻ ՄՍՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 դեկտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոթ և Պոուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոթի Օլըմըլը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց դէմ. նի մը դեղերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյ և յողոց պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարելու է Մօրոս ձկան իւղին և կը յանձնարարեմ զայն.

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օ Պրասսադ, 94, Նիւքսէէ Պալօրբում, Վալիտայի դիմաց

Ձմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու աչագին մթերք. 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն.

	Ղրշ.
Ձմրան գծաւոր բանդալօն, ընտիր ձեւ և կարուածք	46
Պատրաստ Բոպ տը շամպրը, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոդ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սըտանի կերպասէ	220
Բուն Թիֆթիքէ բալդօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	240
Գաւդոր բալդօ մէջը սաղէն կամ Փլանէլ, Սըտանի կերպաս, չլսուած գին	170
Ֆրիզէ բալդօ ամբողջ բուրդ, սքանչելի ձեւ	160
Բոյըրին բալդօ գեղեցիկ շէվիեդէ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էլպէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Թուպլէի կերպասէ բանդալօն չատ փայլըլամեւ	70
Ձմրան բալդօ, մէջը Փլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Աչագին մթերք տիկնանց և օրիորդաց վերարկուներու և Ժէքէթներու —0

Գրասատուն վաճառատունը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է զաւտաներն ալ դրկել խնդրուած ապրանքները. (1)

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐՆ ՀԵՇՏԱՑՈՅՑ ԿԸ ԽՆԿՈՒԻՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լոգարանի եւ արդուզարդի համար

Այս աղերն, առողջապահական մեծ յատկութիւններ ունենալով չատ անուշ հոտ մը կու տան և հեշտալի հոտ մը կու տան ջրոյն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անհամեմատ ազդեցութիւն ունին զգայնութեան եւ պահպանելու համար մարմինը, թարմութիւն, ճկունութիւն եւ գեղեցիկ մորթ։

Արեւելեան Անուշահոտ Աղերը գործածելու ՀԻՒԱՆԴԱՑ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՄԷՋ, զի կը հաճեցնեն օդը զովացնելու և հաճոյ են հոտառութեան։

Այս աղերուն հաճոյական յատկութիւններ չատ զգալի են մեծ հիւանդութեանց։ Ս. ԹԻՐ Վ.ԱՍՕ և ԸՆԿ. 27, Ճէօրճ Սդ. Լոնտոն

Գտնել առ միակ գործակալն ի Թուրքիա

ԼԵՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, դեղագործական քով, կայսերական Գալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյի, Թիւ 65 և 97, Գալաթիա։ 68

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱՀԱՍՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌԷՇԵԼԻԷՅ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ՏՐՈՒԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80.000.000 Ֆրանք	1.500.000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արդէն զարգացումն ունեցած է, եւ նպատակն է օրըստօրէ պայմանաժամի մէջ վերահաստատել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս չարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կտակական դրամագլխոց մը վերահաստատութիւն, երաշխաւորութիւնք և Դիլասիոյ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, ծերութեան համար, չնկեր եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պ. Լէփէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պաղչէ Գարու, Պոլիս։ 903

"ՖՈՐԹՈՒՆԱ"

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պէրլին յԱմին 1868

Դրամագլ. 1.875.000 Ֆր.

Պահեստ. դրամ 1.337.000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՈՐՖԷՐ"

Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845

Դրամագլ. 3.750.000 Ֆր.

Պահեստ. դրամ 3.099.367.45

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և գրամամթերքներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չահաւոր պայմաններով։

ՀԱՆՍԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874

Դրամագլուխ 3.750.000 Ֆր.

Պահեստի դրամ 600.000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաչահաւոր պայմաններով։ 583

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԻԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիչեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բասիմ Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14։

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ
ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՊԱՍՏԻՅԼՆԵՐՆ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՑՊՂՊԵՂԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք չնչաւելով եւ ուտելով կը՝ ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Փրոնշիդի, Դուսի, Շնչարգելութեան, Զայնի կերկերման, Խաչակատարի եւլն. Ամէն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՊԱՍՏԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ չաքարաձատերէն

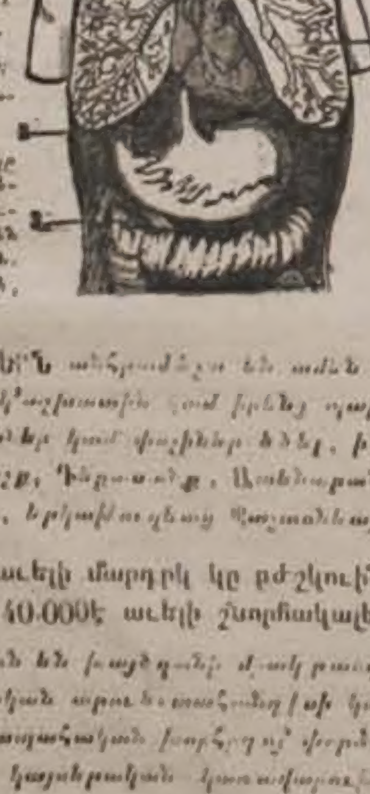

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ

1. ՄԱՐՍՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ...

2. ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՆԱՐԵՆ ...

3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ ...

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂԵրուն մէջ ...

Բ. ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ ...

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՊԱՍՏԻՅԼՆԵՐՆ ... Կոմսունդի, Արգինո, Դերսուիմ, Ասթիրայի, Պեղույի, Փասապանի, Պաստրեփե, Դառպիրաս եւ եւ։

Տարին 100.000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Պաստիլներով եւ Պ. Ժէրօտէլ 40.000է աւելի չնորհակալեաց նամակ ունի։

Ժէրօտէլի Պաստիլներն են միակ բաստիլներն որք վարձատրուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական ցուցահանդէսին ...

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Ալե-Սէնձոր, (Ֆրանսա)

Կ. Պոլիս ... 696

ԺՈՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

Պոլիս Աչըր Էֆէնտի խանի ներքեւ Թիւ 17

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Հովանոցներու յատուկ Օ ՌՈԲԻՆՍՈՆ մթերանոցի հիմնադիրը, Պ. Ժորժ Էֆթիմիատիս, կը ծանուցանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և պատուարժան հասարակութեան թէ Աչըր Էֆէնտի խանին ներքեւ գտնուած իւր Թիւ 15 մթերանոցն, ամբողջ ապրանքներով աւելի փոխադրած և նոյն խանին ներքեւ Թիւ 17 վաճառատունը բացած է։ Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին թէ՛ արանց և թէ կանանց համար ամէն տեսակ մետաքսեղէն ու բրդեղէն հովանոցներ, բրդեայ գուլպաներ, փաննելաներ, Թաղգօ տարատներ, ձեռաց սրբիչներ, անձեռոցներ, Թաչկինակներ եւ այլ այդ կարգի ապրանքներ, բոլորն ալ խիստ գինուաճուիչ գներով։ 971

ԳՈԼԷՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ հիւանդաց և կազդուրիչ ըմպելի մ'է, բաղկացեալ Բորդոյի գինէ, և Լիեպիգի մսի հիւթէ և Մալթի հիւթէ, կազմելով սքանչելի մնունդ մը, որ թէ առողջ և թէ տկար մարդոց համար լաւ է համաարդը։

Բժշկական համալսարանն հաւանած է նմա և բազմաթիւ նշանաւոր բժիշկներէ յանձնարարեալ է։ ՀԱԶԱՐԷ ԱՒԵԼԻ ԲԺԻՇԿ գրած են իրենց վկայութիւնն։ Առա կը Թարգմանենք վկայութեանց մին

Թ. ՄԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ Մ. Բ. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Բ. Ս. Բ. Ջ. ԵՒ ԸՆԿ.

26, Լորտ Լոս և 24 Համիլտըն Սգուէյր

Պըրքէնհէտ, 2 Սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք — ...

Ձեր ... Թ. ՄԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ

... ԳՈԼԷՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ ... Լոնտոն։

ԼԵՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, դեղագործական քով, կայսերական Գալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյի, Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 80

ՀԱՐՈՒՆԵԱՆԻ ՕՃԱՌԱՓՈՇԻ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ, ՄԱՔՐՈՂ ԳՈՅՆԸ, ՄԻՇՏ ՕՃԱՌԱՓՈՇԻ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդամէնը մի փոքր պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս աւելի ամէն հեղանիւթներէ և բաղմաթիւ փոշիներէ։ Լուալին անգամ գործածելուն այ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խոյրն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուրները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ չուչանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Ամեննի գործիչ յառաջութիւնները մը հաւաքարանցու։ Ինչեւ կ'ընէ մորթի սեւութեան, երեսի և ձեռքի ցանները, արեւառութիւն, և աւելի ամէն բթաւորութիւն։ Եւ ասո ամէն բանով անկարելի կ'ընէ մաշուելը թէ արհեստով գեղեցկացուած։

Գտնուած մթերանոցն Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Կոյն գին ... հրամանաց ... Պոլսոյ ... կը վաճառուի ... սարփիչներու, անոյշ իւղագործներու և անդլիացի գեղագործներու քով։

Կը վաճառուի ... Պոլիս, Գալաթիա, Սիւանք Գալաթիա ... 95 և 97. ... 51 ... 163 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրի ... 428։ 61

HUILE DE HOGG

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքատապ, Հեղձուցիչ հիւանդութիւն, Հազ, խոյլ, ոսկրային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքին, ապխտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար չատ գիւրաւ կը խմուի։

Օգտակար է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ չահասիրական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդուութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիչ բան չեն ճանաչեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն գրգռելու և հօգնեցնելու. երբեմն չատ վտանգաւոր և կրնան ըլլալ։

Բնագիտ և գուտ ձկան իւղ գործածել ... է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂԸ, որ ... Պ. Հանքը ... բարիդի բժշկական ձեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լ...

... 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօգի մորիւ ձկան բնական իւղի չիչերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի։ Աւելին այս մասին ուշադրութիւն ... ընելու։

ԱՌԻՈՒՐԱՎԱՆ ԽՈՂԻՆ ԱՆՉԱՒԵԱՆ ԵՒ ԱՆԱՏՐ ... 693

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԽԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ Պ. ԻՒՄԹԻԷՐԻ

Գալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ Խան, մէջտեղային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ձերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս չրջազգեստներ, բոռնէներ, օծոց համար ճերմակեղէնք, բանուորներ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաչկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանց մէջ, նոյնպէս Անգլիական, իտալիան և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին երկաթուղիով, չոգենաւով կամ Թղթատարական գործամբ։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և տեղը ուրիշ ընտիր փոխադրութեամբ ծախուին։ 88

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹՈՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գերազանց ապրանքները չատ լուր են, և անդրադարձին են իր բուրման տոկունութեան և անուշութեան։ Աւստրիոյ անուններ մէկ քանիին անուններն.

ԹԷՆՆԻՍ ՊՈՒՏ (Թէննիսի փունջ) ՊՈՒՏ ՊՈԼԷԴ (Մանիչակ անուշահոտ) ԼԻԼԻ ՕՎ ՏԸ ՎԷԼԷՅ (Հովտի Հովտաց) ՀՈՒԱՅԹ ՐՈԶ (Ճերմակ վարդ) ԳՐԷՊ ԷՅՊԼ ԲԼՈՍՍԸՄ ՀՈՒԱՅԹ ՀԷԼԻՈԹՐՈՓ ՍԹՈՒՓԱՆՈԹԻՍ	ՄԱԹԻՈԼԻԱ ՃՈՔԻ ՔԼԸՊ ԷՍ. ԲՈՒՔԷ ՄԱՐԿԱՐԻՏԱ ԻԼԱՆ ԻԼԱՆ ՕՐՕՐՕՆԱՔՈ

Այս և այսպէս ուրիչ հոտաւէտ նիւթեր մեծ հոչակ հանած են եւրոպայի արքունեաց, աղնուականութեան և բարձր դասուն մէջ, իրենց հոտին փափկութեան և անուշութեան համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆՇՑՈՒԵՐԱԿԱՆ ԳՈԼՈՆԻԱ ՋՈՒՐ։ Ուրիշ և է գործարանի ... ՕՐԱԼԻՆ ՓՈՇԻ ԳԼՈՒԽԻ ՀԱՄԱՐ։ ...

Կեղծիքներէ զգուշանալու համար, պէտք է դիմել միայն Պոլսոյ միակ գործակալին ԼԵՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ

231 Անգլիական ընդհանուր Մթերանոց Թիւ 95 և 97, Եւրոպէական Գալաթիա, Թրամվէյին կայսրանիին մօտ, Վոյվոտայի պահականոցին կից։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՃԱՐԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕԴՈՒՏ ԻՒՂ

Իբօֆօսֆիթ գը լայմ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճաղատութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գինուարը է, և ամէնէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՊԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 443

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նմանապէս պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ չաբաթ մը կը տեւէ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիգմը կամ ուրիշ այդպիսի ... կը գեղեցկացնէ ...

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կօշիկներու, կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեպայուսակներ։

Գործածման եղանակ. Ներկին ... կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծերէն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԼԵՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Դեղագործական քով, կայսերական Գալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյի, Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 78

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրև նշան կէտ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն չինուած են Լօնտոն Բէյէամով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ծանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կէտի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեդրաք աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պաղչէ Գափու, Դաճաման Օղլու խան, ձորճի կիսայրի Թիւ 13 մթերանոցը 837

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս ալեհերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիչ ... գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ չագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիչ պատրաստութիւններէ։ Իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երանգը տալ և ... կը կանգնէ ... գլուխը ... նոր ... մազերին մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երկրցինը գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ սպունգի ... կամ այդ հեղուկին մէջ թրջուած բամբակով ...։ Բոլոր մազերը մէկ բաժակ ... ։ ...

ԾԱՆ. Եթէ ... գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն ետք, գլուխը ... տարրալուծ մը, և ... այս ներկն մէջ բեթեւաչէս Թըր ...

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԼԵՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Դեղագործական քով, կայսերական Գալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյից, Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 77